HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

INHOUD: — De eerste Overzeesche Afd. van „Oost en West". — Indië op de Utrechtsche Jaarbeurs. — Siam, Nederland en Ned.-Indië. — Het Informatie-Bureau van de Vereeniging „Oost en West". — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche Pers. II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Familieberichten. — Berichten der Afdeelingen. — Mededeelingen. — Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië. — In Nederland aangekomen Verlofgangers. — Met pensioen. — Financieele Berichten. — Mutatiestaat van 3 tot 10 Sept. 1930.

De eerste Overzeesche Afdeeling van „Oost en West".

Dank zij den heer Dr. H. Polvliet, Lid van het Hof van Justitie te Curaçao, en sedert 1928 Vertegenwoordiger aldaar van de Vereeniging „Oost en West", is op 18 Juli ll. de vertegenwoordiging omgezet geworden in een afdeeling, van welke genoemde heer het Voorzitterschap op zich heeft willen nemen, terwijl de Gouverneur, Z.E. B. W. T. van Slobbe, het Eere-Voorzitterschap der nieuwe Afdeeling wel heeft willen aanvaarden.

Dat dit heugelijk bericht aanvangt met een dankbetuiging zal niemand verbazen, die eenig denkbeeld heeft van zijn beteekenis. Zoodra het den oprichter bekend was dat het Hoofdbestuur er prijs op stelde dat in Curaçao en zoo mogelijk ook overal elders, afdeelingen der Vereeniging mochten tot stand komen, heeft hij in zeer korten tijd kans gezien die bedoelingen in zijne omgeving te verwezenlijken. Bij den aanvang van dit jaar telde Curaçao nog slechts een goede 20 Oost en West-leden, thans is er een afdeeling met bijna een tienvoudig aantal leden en reeds dadelijk is zij werkzaam opgetreden. Over een werkkracht ten behoeve van en een toewijding aan de belangen onzer Vereeniging, als waarvan deze enkele regels getuigen, behoeft niet te worden uitgeweid. De overwining op een wel wat inerte menschengroep was volkomen, zij bewijst hier en overal elders, hoe aan den waren man ter juister plaatse de zege altijd voorbehouden is en hoe belangstelling voor een goede zaak dikwijls onder een laag inertie, welke moet worden weggevaagd, verborgen ligt. En zoo treedt dan de nieuwe afdeeling op als de eerste in onze overzeesche gewesten, de 17e in de rij van de heele Vereeniging.

Maar...... een tweede blijde tijding; Curaçao zal niet lang de jongste afdeeling blijven. Binnenkort komt ook de Afdeeling Suriname tot stand. Van deze victorie in de West zal iedereen met groote voldoening kennisnemen, die instemt met het doel en streven onzer Vereeniging, die de waarheid beseft van hare zinspreuk:

„Oost en West en Nederland
krachtig door het Rijksverband."

Indië op de Utrechtsche Jaarbeurs

De koloniale afdeeling op de Utrechtsche Jaarbeurs was tot nu toe altijd een bezoek ten volle waard, maar op de 23ste Jaarbeurs, welke van 9 tot en met 18 September in Utrecht gehouden wordt, maken wij met onze „koloniale afdeeling" een poover figuur. De afdeeling Handelsmuseum van het Kol. Instituut, welke de Indische afdeeling steeds zoo voortreffelijk verzorgde, heeft het te druk met de inzending voor de Parijsche wereldtentoonstelling, waar wij met onze koloniën schitterend voor den dag zullen komen. Nà Parijs, in '32, zal „Indië" ook in Utrecht wederom geregeld waardig verschijnen. Er is nu enkel een kleine inzending van de afdeeling Handelsmuseum in spreekkamer 1011 op de eerste étage van het Jaarbeursgebouw, waar o.a. enkele monsters van Indische producten zijn. Voorts is er een eenvoudige leestafel ingericht, waar een aantal werken ter inzage is gelegd, welke betrekking hebben op Ned.-Indië.

In de doorwrochte rede ,door den volijverigen secretaris-generaal van de Jaarbeurs uitgesproken bij gelegenheid van het bezoek der Journalisten aan de Beurs, wees deze erop, dat we ontegenzeggelijk in een moeilijken tijd leven, maar dat het klakkeloos of moedwillig aankweeken van pessimisme ook een vorm van economische depressie is, waartegen vooral de publieke opinie in staat is krachtig stelling te nemen.

De tijden zijn zwaar, de moeilijkheden groot, de vooruitzichten onzeker, maar wie, misschien onder invloed van de dagelijks verschijnende beursberichten mocht meenen, dat in handel en industrie de boel stil ligt of de ondernemingsgeest op het nulpunt staat, vergist zich: de 23ste Nederl. Jaarbeurs, waarvan twee-derde tot de nationale industrie behoort, geeft een ander beeld. Het aantal deelnemers, vergeleken bij de vorige najaarsbeurs, toen de zakenwereld nog van welstand blaakte.... *steeg* van 890 tot 1012!

Ten slotte nog een enkel woord over de zoogenaamde „Koloniale Jaarbeurs". Het Jaarbeursbestuur heeft eenigen tijd geleden het initiatief genomen om bij de Regeering aan te dringen op eene demonstratie, ten einde den Nederlandschen uitvoer naar Nederlandsch-Indië te bevorderen. Dit initiatief heeft geleid tot de instelling bij Kon. Besluit van 14 Mei 1930 van eene Commissie tot Bevordering van den Nederlandschen Uitvoer naar Ned.-Indië, onder voorzitterschap van den voorzitter der Jaarbeurs, den heer Fentener van Vlissingen en bestaande o.m. uit verschillende Indische specialiteiten op het gebied van industrie en handel. Deze commissie heeft einde van het vorige jaar reeds haar taak aangevangen door het uitzenden van den heer Van Goor naar Indië met de opdracht aldaar zooveel mogelijk monsters te verzamelen van buitenlandsche goederen in Indië gangbaar, benevens van gegevens op die goederen betrekking hebbende. Eenige weken geleden is de heer Van Goor met een belangrijke collectie thuisgevaren. De demonstratie, waaromtrent binnen zeer korten tijd nadere bijzonderheden gepubliceerd zullen worden, zal in October of November in het Jaarbeursgebouw te Utrecht worden gehouden.

Siam, Nederland en Ned.-Indië.

Het bezoek van den Koning van Siam aan Nederlandsch-Indië in Augustus 1929 werd voor een aantal vooraanstaande figuren in het moederland aanleiding aan het reeds lang bestaand plan uitvoering te geven om in Holland te komen tot de oprichting van een genootschap Nederland-Siam.

Inderdaad heeft dit achter-Indische koninkrijk, land van rijke mogelijkheden en fantastische schoonheid, van Hollandsche zijde niet de belangstelling, die het in vele opzichten ongetwijfeld behoorde te hebben. Aan dit gebrek aan belangstelling mag het voor een groot deel worden toegeschreven, dat de Nederlanders zoo'n gering aandeel nemen in de exploitatie van Siam's hulpbronnen en dat ten onzent de kennis omtrent de Siameesche beschaving en toestanden zoo gering is.

Het mag inderdaad vreemd genoemd worden dat er in Holland zoo weinig belangstelling voor dit uitgestrekte rijk aangetroffen wordt. Dit is te opmerkelijker, daar de „Loffelijke Compagnie" wel degelijk de mogelijkheden en beteekenis van Siam realiseerde en levendige en uitgebreide handelsbetrekkingen met dit land onderhield. Met recht kan gezegd worden, dat Nederland het eenige Europeesche land is, waarmede Siam nagenoeg onafgebroken in vriendschappelijke relatie heeft gestaan. Het is te betreuren, dat thans vele andere naties een aanmerkelijk belangrijker positie in Siam innemen dan wij, Hollanders!

Hierin dient, heeft men thans volkomen terecht gemeend, verandering te komen. Meer kennis nopens elkander en levendige belangstelling aan te kweeken acht men iets, waardoor beide vrije landen gediend zullen zijn. Het nieuwe genootschap „Nederland-Siam" stelt zich nu ten doel, de goede

Van een bekend zakenman, die in den loop der jaren zeer veel geld vergaard heeft onder het motto: Het doel heiligt de middelen, werd onlangs gezegd: Het eenige, dat hij eerlijk verdiend heeft, is zijn slechte reputatie.

betrekkingen op geestelijk, maatschappelijk en economisch gebied tusschen Nederland en Siam te versterken en de wederzijdsche waardeering te vergrooten door het verbreiden van kennis omtrent en 't bevorderen der belangstelling voor elkaars cultureele prestaties in den ruimsten zin des woords.

Enkelen der stichters van het genootschap mochten tijdens een onlangs beëindigde reis door Siam voor het plan de hooge medewerking der Siameesche autoriteiten verwerven. Met name Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Purachatra van Kambaeng Bejda, Minister van Handel en Verkeer, Zijne Doorl. Hoogheid Prins Sakol Varavarn, Directeur-Generaal van Volksgezondheid en de Directeuren der Koninklijke Siameesche Spoorwegen betoonden metterdaad hulp door het verstrekken van waardevolle gegevens omtrent Siam en prachtig plaatmateriaal. Binnenkort verschijnt dan ook een speciaal Siam-nummer van het tijdschrift „Nederlandsch-Indië, Oud en Nieuw".

Ook van Nederlandsche zijde mocht men reeds krachtige medewerking en vele betuigingen van instemming ontvangen en vermoedelijk zal men er ook in Indië sympathiek tegenover staan. Wij verwachten dan ook, dat het nieuwe Genootschap zal toonen een goede reden van bestaan te hebben en een groote medewerking zal ondervinden.

Siam, Muang Thaï (Het Land der Vrije Menschen) is door de ontwikkeling, die de Aziatische geschiedenis heeft genomen, een land, welks gestie, inwendige verhoudingen en cultureele prestaties met buitengewone belangstelling verdienen te worden gadegeslagen door allen, die zich interesseeren voor den gang van zaken in Zuid-Oost-Azië! En vooral een land als Nederland, dat in dit deel der wereld zoo groote belangen heeft, is zich verplicht goed op de hoogte te zijn van de toestanden in Siam. Een vriendschappelijke verhouding tot dat Rijk en een goed begrijpen van de toestanden aldaar kunnen Nederland, bij het volbrengen zijner cultureele taak in Indië, slechts ten goede komen. Mede daarom achten wij de totstandkoming van de nieuwe vereeniging een zaak van nationaal belang.

Voorzitter van het nieuwe genootschap is de heer W. Blankwaard, directeur eener N.V. te Bangkok, thans in Den Haag woonachtig. Secretaris is de heer L. D. Petit te Amsterdam, secretaris van „Oost en West" in de hoofdstad, die het vorig jaar een bezoek aan Indië bracht en daarna een reis door Siam maakte, een voorbeeldige kenner van de Oostersche cultuur en, naar onze leden weten, een ijverig en toegewijd propagandist voor een nauwere samenwerking tusschen Oost en West op gezonde basis.

Na de plaats gehad hebbende beurskrach zijn ouderwetsche, deugdelijke methoden wederom plotseling in zwang gekomen. Voor hoe lang? (De Zakenwereld).

Het Informatie-Bureau van de Vereeniging „Oost en West"

VERSLAG OVER HET JAAR 1929

(in verband met den economischen toestand van Ned. Oost- en West-Indië)

door

H. J. A. RAEDT VAN OLDENBARNEVELT.

Slot. *)

Zij waren door den ongunstigen economischen toestand in hun eigen land wel genoodzaakt een heenkomen te zoeken naar onze koloniën, waar naar luid van berichten de toestand van zaken zooveel gunstiger zou zijn en zij een zooveel betere toekomst konden tegemoet zien.

Voor een juist overzicht der ingewonnen informaties, meenen wij, dat de hieronder volgende opgave dienst zou kunnen doen:

	Schriftelijk	Mondeling	Totaal
Particuliere betrekkingen ..	315	172	487
Gouvernements betrekkingen	17	13	30
De reis, het leven, den levensstandaard, de kleeding, het land en volk en de toestanden in Indië	33	53	86
Een bepaalde plaats of streek	25	54	79
Boekwerken en brochures over Indië en die over de betrekkingen aldaar	197	74	271
De opleiding, studiekosten en vereischten tot ambten en bezoldigingen	10	19	29
Informaties aangaande de meest uiteenloopende onderwerpen	119	302	421
In 1929	716	687	1403
In 1928	610	714	1324
In 1927	687	605	1292
In 1926	717	595	1312

Onder de rubriek betreffende de meest uiteenloopende onderwerpen zijn begrepen de personen, die woningen of apartementen hadden te huren, te verhuren of te verkoopen en pensions hielden (107); families, die bij voorkeur z.g. Indische kinderen in hun gezin wenschten op te nemen (102); dames, die zich aanboden voor het besturen van een huishouding in Ned.-Indië of als kinderjuffrouw (gouvernante) in Europeesche gezinnen daar te lande (48); personen, die inlandsche bedienden wenschten in dienst te nemen en daartoe door bemiddeling van het Informatiebureau de hulp inriepen van „Persinggahan" (3).

Totaal van bovenstaande cijfers 260 (in 1928: 265). Het debiet der boekwerkjes, gevende uitvoerige inlichtingen over Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Gewesten, op het Informatiebureau, in 1929 bedroeg f 134.52 tegen f 42.95 in 1928.

Verkocht werden tegen den kostenden prijs:	
160 boekjes met een opbrengst van	*f* 105.60
Verkocht werden met 20 °/₀ korting:	
27 boekjes met een opbrengst van	„ 17.72
32 boekjes van de serie „Onze Koloniën" . . .	„ 11.20
Totaal	*f* 134.52

Aantal boekjes *gratis* verstrekt, totaal 96 exemplaren, waarvan:

aan het Katholiek Indische Bureau . .	13 exemplaren
aan verschillende besturen van Indische ondernemingen	39 „
aan het St. Canisius College te Nijmegen	13 „
aan de Centrale Boekerij van het Kol. Instituut te Amsterdam	6 „
aan de Intercommunale Arbeidsbemiddeling te Arnemuiden	13 „
voor propaganda-doeleinden	10 „
aan de Ver. Bureau voor Handelsinl. te Amsterdam	1 „.
aan de Redactie van het Groene tijdschrift	1 „
Totaal	96 exemplaren

Ter nadere verrekening werden 199 exemplaren der boekjes gezonden aan de Firma Martinus Nijhoff. In het geheel bedroeg de omzet der boekjes: 160+27+32+96+199=514 tegen 263 in 1928.

De meerdere omzet moet wel hoofdzakelijk toegeschreven worden aan den verkoop van het boekje „Onze West" Suriname, door Fred. Oudschans Dentz en Curaçao door W. R. Menkman en aan idem van het bijgewerkte boekje No 2 „De geëmployeerde bij de Java suikerindustrie", bewerkt door H. Ch. G. J. van der Mandere, secretaris van den Bond van Eigenaren van Ned. Ind. Suikerondernemingen en A. Voskuil, oud-Gedelegeerde van de Mij. tot Exploitatie van de Suikerondernemingen Sentanen-Lor Brangkal en Dinoyo, naar welke nieuwe uitgaven veel vraag was.

Wij laten, evenals in het vorige jaar, een opgave volgen van in 1929 en enkele in het begin van dit

*) Men zie ook het K. W. nos. 31, 32, 33, 34, 35 en 36 van 31 Juli, 7, 14, 21, 28 Aug. en 4 September j.l.

jaar verschenen boekwerken, welke in den boekhandel zijn te verkrijgen of in openbare bibliotheken kunnen worden geraadpleegd.

I. *Staatkundig beleid en bestuurszorg in Ned.-Indië*, door *A. D. A. de Kat Angelino*. Martinus Nijhoff. Eerste deel. (twee banden) en Tweede deel.

Zie voor de beoordeeling van dit standaardwerk: n.l. van het eerste deel (twee banden) door Dr. (Mr.) I. A. Nederburgh, in De Indische Gids van Sept. 1929, bldz.: 1022 en v.v.

Het boek van De Kat Angelino, in zijn geheel, door L. J. M. Feber in het Koloniaal Weekblad van 13 en 20 Maart 1930 en van 3 en 10 Juli 1930;

Het Boek dat ontbrak, in de Nieuwe Rott. Ct. van 19, 20, 21 en 22, Avondbladen A, en en van 24 Nov. 1929, Ocht.blad A.;

Voorts in het Indologen Blad, Orgaan der Indologen Ver. te Leiden. Dec. 1929 en v.v.

II. *Nederlandsch-Indië*. Land en Volk, geschiedenis en bestuur, bedrijf en samenleving. Onder leiding van Prof. D. G. Stibbe door deskundigen op verschillend gebied, met een voorwoord van H. Colijn. Uitg. Mij. „Elsevier", Amsterdam, een opnieuw bewerkte uitgave. Een prachtig werk in 2 deelen vol mooie illustraties.

III. J. C. Lamster, *„Indië"*, gevende eene beschrijving van de inheemsche bevolking van Ned.-Indië en van hare beschaving. Populair. 170 bldz. Zie beoordeeling in Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardrijksk. Genootschap van Juli 1929.

IV. *De Chineezen in Nederlandsch-Indië*. Rede uitgesproken op 15 Oct. 1928 bij den aanvang van den cursus betreffende de Chineesche politieke stroomingen in Ned.-Indië, ingesteld bij besluit van den Minister van Koloniën van 5 Sept. 1928 ten behoeve van de Candidaat-Indische Ambtenaren, studeerende aan de Rijks-Universiteit te Utrecht, door J. Th. Moll. Electr. drukkerij „de Industrie", J. van Druten, Utrecht, prijs f 0.75.

V. *Onze West in Beeld en Woord*, door Fred. Oudschans Dentz en Herm. J. Jacobs. N.V. Drukkerij en Uitgeverij J. H. de Bussy, Amst. 1929. Een platenalbum voor het huisgezin en ten gebruike bij het onderwijs aan gymnasia, Hoogere Burgerscholen, Kweek-, Normaal- en andere scholen.

VI. *Handelsadresboek voor Ned. West-Indië*. (Uitgave 1929). Samengesteld door W. R. Chambers, Dir. Ver. Bureau voor Handelsinlichtingen (Oudebrugsteeg 16, Amsterdam) en Secr. West-Indische Kamer, Amsterdam.

VII. *Azië en Wij*. Een studie over onze verhouding tot Ned.-Indië, door E. E. van Walree. Uitgegeven door P. N. van Kampen en Zoon, Amsterdam 1930. — Zie Politiek Economisch Weekblad van 18 Juni 1930 No. 38.

VIII. *Handleiding met woordenboek tot beoefening der Madoereesche taal*, samengesteld door W. J. Elsevier Stokmans en J. C. P. Marinissen. Uitgave firma H. van Ingen, Soerabaja 1912.

Wij brengen dit uitstekend woordenboek, waaraan verbonden een spraakkunst en een aanzienlijke hoeveelheid samenspraken, hier on-

KAWEE'TJES

AMERSFOORT

Stoomwasscherij „DE HOOP"
(GEBR. NIEUWLAND) 5300
Tel. no. 170. AMERSFOORT.
Beveelt zich beleefd aan bij Indische Familiën.

HILVERSUM

FIRMA D. BRANDSMA - HILVERSUM
Telefoon 1642 - GROEST 82a - Postrek. 32558
FABRIEK VAN METAALVERSIERING - VERNIKKELEN BRONZEN - MOFFELEN - ZANDSTRAAL-INRICHTING
Rijwielwerk uitsluitend voor den handel 5366

Hotel, Café-Restaurant „Hof van Holland"
KERKBRINK — HILVERSUM
— Schitterende Terrassen — Garage —
Gerenommeerde Keuken 5422
— Groote en kleine zalen disponibel —

Huize „SLAMAT"
VAARTWEG 115. HILVERSUM.
Pension 1ste klas. Centr. verwarming. Prima keuken.
Eig.r.ss VAN WIJK en KREEK. 5294

DEVENTER

Fa. Wed. G. J. EILANDER
Brink 85-86. Telefoon 198. DEVENTER
Kantoorboekhandel 5349
Vulpenpennen Schrijfmachines

SCHOENENMAGAZIJN B. ROMMELAAR
BROEDERENSTRAAT 20 — DEVENTER
ALLEENVERKOOP der van SCHIJNDEL luxe schoenen
Nederlandsch fabrikaat met Wereldnaam 5345
VERDER RUIME KEUZE IN ALLE SOORTEN SCHOENEN

C. BLEEKER 5346
IN REISARTIKELEN
BROEDERENSTRAAT 1
TEL. 777 DEVENTER

APELDOORN

ELECTRISCHE MEUBELFABRIEK
H. SCHUILENBURG en L. v. d. VLIET 5317
Complete Meubileering volgens opgaaf en teekening
Kanaalstraat 21 — APELDOORN

H. BENNINK, Hoofdstraat 157, Apeldoorn
Boter- en Kaashandel — Telefoon 169
Het adres voor inderdaad fijne KAASSOORTEN. Zoowel inlandsche als buitenlandsche soorten. Roomboter steeds versch voorradig. — Groote keuze Comestibles en Fijne Vleeschwaren. — Kaasverzending naar de tropen. Goede overkomst gegarandeerd. 5513

N. VAN DER MEER - APELDOORN
Stationstraat 29—33. — Telefoon 263
Handel in Wijnen, Limonade, Bier, Likeuren en Gedistilleerd, Bronwateren, enz. 5316

LEIDEN

Leidsche Rietmeubel- en Mandenwerkhandel „Rietma"
NIEUWE RIJN 87 LEIDEN NIEUWE RIJN 87
Koopt bij ons uw Rietmeubelen en Mandenwerk, Wiegen. Ook zeer Fijne Rietmeubelen. Eigen fabrikaat. Concurreerende prijzen. Reparatiewerk wordt vakkundig, netjes en billijk uitgevoerd. Speciaal ingericht voor beitsen en vernissen. Engros. Detail. Beleefd aanbevelend. 5256

ROTTERDAM.

INDISCH RESTAURANT „SENANG HATI"
Pieter de Hoochstraat 28, Rotterdam. — Telefoon 36924.
RIJSTTAFEL DEN GEHEELEN DAG; ook uitzending.
Alle Indische gerechten voorradig. — Je adres voor fijnproevers. Eenigste inrichting hier ter stede. Lage prijzen.
5464 Aanbevelend, A. J. G. RIETKERK.

DORDRECHT

H. STUMPEL
DORDRECHT — BREDA
SCHRIJFMACHINES
5368 KANTOORARTIKELEN

ARNHEM

M. VAN DEN BRAND, gepens. Hoofdonderw. M.U.L.O., Pontanuslaan 83, Arnhem, ruim huis nabij Sonsbeek, wenscht in zijn gezin een paar Indische kinderen, op te nemen.
Referentie: Mr. J. HUGES, Arnhem. 5471

GESCHER & KEMPER
Ketelstraat 36 ARNHEM Telefoon 25601
Complete Meubileering
5322

EINDHOVEN.

Maatkleermakerij CORN. BUIJS
Leenderweg 9 — Telef. 3698 — EINDHOVEN
Most original novelties, 5370
British woolens, Scotch brackenbrac
Vraagt onze collectie ter inzage zonder eenige verplichting

BREDA.

A. DE KONING & ZOON - GINNEKEN
— DESKUNDIGE TUIN-ARCHITECTUUR —
AANLEG EN ONDERHOUD VAN TUINEN
Rotstuinen — Borders — Flagstons Tuinpaden
Artistiek Bloemwerk — Speciale Cacteeën Cultuur
MOLENSTRAAT 9 5265 Telefoon 1499 (Breda)

Mineraalwater- en Limonadefabriek „DE KROON"
Haven 20 BREDA Telefoon 510
Alle soorten Wijnen — Bieren — Stout
Victoria-Water — Fruit-Soda — Vichy-Water
— Levering aan particulieren — 5264

JAC. J. HENDRIKS 5379
WILHELMINASTRAAT 6 - TEL. 1564 - BREDA
Officieel Passage Agent Rotterdamsche Lloyd
WONING-, REISBUREAU - ASSURANTIËN

Fa. Wed. J. A. WOUTERLOOD-DOESBURG
Nieuwe Ginnekenstraat 22 - BREDA
Telefoon 354 :-: Opgericht Anno 1885
WIJNEN - LIKEUREN - LIMONADES 5378
BINNEN EN BUITENLANDSCH GEDISTILLEERD

RADIO „TECHNICA NOVA"
Wilhelminastraat 36 — Telefoon 1369
BREDA 5374

FIRMA A. W. CANTRIJN
Electrische Meubelfabriek
VAN GOORSTRAAT 3 — BREDA
Begrootingen gratis 5375

AMSTERDAM

J. DE VRIES & ZOON
Kastanjeweg 14 AMSTERDAM
Handel in AARDAPPELEN, GROENTEN en FRUIT.
En gros 5127 En détail
(Alle bestellingen worden per auto thuisbezorgd)

5423

- Verhuur-Inrichting van Luxe Fiat Automobielen -
— 22660 Telefoonnummers 22669 —
Speciaal adres voor Toer- en Trouwwerk.
Garages: Albert Cuypstraat 33—35 en Weesperplein 18.
AMSTERDAM 5489
Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West".

Uitsluitend voor de leden en lezers van dit blad biedt de **Firma T. VAN OOSTEN, Wittenstraat 182, Tel. 81220,** onderstaande brandstoffen tegen zomerprijzen aan: prima Wales Abergwynfi Anthraciet $^{20}/_{30}$ of $^{30}/_{50}$ à f 3.30 p. H.L. of prima Belg. „ „ „ „ „ à f 2.85 p. „
Leden van „Oost en West" een extra korting.
Levering franco bergplaats. 5499

Kunsthandel JACQUES AA
Vijzelstraat 105. — Telefoon 30798. — Amsterdam.
Origineele Schilderstukken, Etsen, Pastels, van bekende Meesters, w.o. Hobbe Smith—Garf, Versteeg, Martin Monnikendam etc. — Vakkundige, gratis verpakking voor de tropen. 5525

RIJSWIJK (Z.-H.)

Banketbakkerij „PONSEN"
Bestellingen voor feestgelegenheden extra korting.
f 10.— aan bons geeft recht op een tablet chocolade à f 1.—
— TELEFOON 10529 — 5282
RIJSWIJK, Heerenstraat 52 — Telefoon 18062

BERGEN OP ZOOM

Rund-, Kalfs- en Varkensslagerij
FIRMA J. HILWIG 5481
Lieve Vrouwestr. 21. BERGEN OP ZOOM. Telef. 99.
Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West".

ZUIDER STEENKOLENHANDEL
Firma Gebr. Sakko — Bergen op Zoom
EN GROS Telef. interc. 364, Postrekening No. 77050 EN DÉTAIL
SPECIAAL ADRES van alle soorten 5477
Belgische, Hollandsche en Wales Anthraciet
AANBEVOLEN ADRES VOOR LEDEN VAN OOST EN WEST

Patisserie J. H. v. d. DUNGEN
BOSCHSTRAAT 28 — BERGEN OP ZOOM
Telefoon 493 5480
Specialiteit Indische Spek Koek

Gereserveerd voor de 5472
Firma L. H. v. d. AA,
Fotograaf, Bergen op Zoom.

L. J. Aarnoudse, Accountant,
Lid v. d. Ned. Bond van Accountants.
Alle Accountantswerkzaamheden en opleiding voor Boekhoudexamens. 5473
BERGEN OP ZOOM, Arn. Asselbergsstraat 39.

BLOEMENMAGAZIJN A. W. BUIJS-LARO
Van Dedemstraat No. 21, Tel. 373 5478
BERGEN OP ZOOM
beveelt zich beleefd aan voor het leveren van bloemwerken

Tehuis voor Indische kinderen.
Bij een familie is onder deskundig studietoezicht gelegenheid voor het plaatsen van eenige Indische kinderen, die H.B.S. of dergelijke inrichting bezoeken. — Ref. en inl. bij Mr. P. A. F. BLOM te Bergen op Zoom. 5501

C. C. A. DIETVORST
AGENT FONGERS RIJWIELEN
Rijwielhandel — Reparatie-Inrichting
Boschstraat 4—6 Tel. 171 BERGEN OP ZOOM
IMPORT 5266 EXPORT

SCHEVENINGEN.

TE HUUR: Gem. Heerenhuis met Tuin en gem. vrij Benedenhuis met Tuin, dicht bij Electr. spoor.
Te bevragen: Alkmaarschestraat 6. 5539

KAWEE'TJES

DEN HAAG

Dierenkliniek annex Pension
Wesselstraat 32 bij het Hobbemaplein. Tel. 32840.
Opname van Dieren in Pension en behandeling.
Spreekuur Dierenarts dagelijks van 10—11 uur.
Maandag- en Donderdagavond ook van 19—20¼ uur.
5534

GEOPEND: een HEERENKAPPERSZAAK,
naar de eischen des tijds ingericht en voldoende aan de modernste voorwaarden van hygiëne. 5530
HENDRIK COERS, Korte Poten no. 38, Den Haag.
Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West".

BETREKKING. Jonge Dame, 26 jaar, eindexamen H.H.S. 5-j. c. diploma Engelsche en Duitsche Handelscorresp., Stenografie, Boekhouden en administratief onderlegd, 7 jaar praktijk, zoekt een haar passende positie in Indië of Holland, op nader overeen te komen condities. Bereid event. in de overtochtskosten bij te dragen. Brieven no. 5533 bur. K. W., Wagenstraat 37, Den Haag.

INSTITUUT HANSA, PEDICURE D.pl.
Aanbevolen door Doktoren.
HARSTENHOEKSTRAAT 31. TEL. 52764.
GEVESTIGD SINDS 1922. 5532

Pool's Delicatessenhuis
Fruit - Dessertwerken - Chocolaterie - Wijnen
G. H. GIESKE, 5540
KORTE POTEN 7B — Telefoon 14326

der de aandacht van hen, die in de Cultures in Java's Oosthoek worden werkzaam gesteld.

IX. *Wie is geschikt voor de Tropen?* Lezing, gehouden in de Aula der Rijks-Universiteit te Groningen, op 30 October 1929, door Dr. F. H. G. van Loon, in het Koloniaal Tijdschrift, uitgegeven door de Ver. van Ambtenaren bij het Binnenlandsch Bestuur in Ned.-Indië, van Januari 1930, 25 bldz. Zeer aan te bevelen aan hen, die van zins zijn naar Indië te gaan ter vervulling van een betrekking aldaar.

X. *Handleiding voor de assistenten in de Cultures, nopens den omgang met het Inlandsche, speciaal met het Javaansche werkvolk,* door J. J. B. Ostmeier, adviseur-inspecteur van het Alg. Delisch Emigratiekantoor. Het werkje is, zooals de schrijver in een voorwoord zegt, een poging om den assistent nader tot het werkvolk te brengen, door hem de goede en slechte eigenschappen daarvan te doen kennen. Dit werk bevat tal van goede wenken en raadgevingen en is daarom voor elken cultuuremployé onmisbaar.

XI. *De Groote Oost.* Reisbrieven van C. K. Elout, hoefijzercorrespondent van het Algemeen Handelsblad. Uitg. N.V. Boekhandel v.h. W. P. van Stockum en Zoon, Den Haag, 1930.

Een mooie en frissche beschrijving van een reis door den Indischen Archipel met fotografische afbeeldingen. Een bijzonder aan te bevelen boekwerk, ook speciaal voor betrekkingzoekenden in Indië, om kennis te maken met de verschillende gedeelten van ons Indië en daarvan een indruk te behouden, waarmede zij hun voordeel zouden kunnen doen.

Uit dit boek blijkt opnieuw de liefde en groote genegenheid, die de schrijver koestert voor ons gebied in den Indischen Oceaan.

In de hierboven aangehaalde lezing van Dr. van Loon eindigt deze medicus met tropische kennis, met elk normaal en gezond Nederlander, wien het kleine Vaderland te eng is, die er geen voldoende vooruitzichten heeft, om zijn activiteit en geestkracht naar waarde beloond te zien, toe te voegen: „Ga toch uw geluk in Ned.-Indië beproeven! Als gij ook maar iets van den pionier in u voelt, zal het u nooit berouwen!"

Wij kunnen ons natuurlijk geheel hiermede vereenigen, zij het ook dat thans — evenwel een kwestie van tijdelijken aard — de gelegenheid nagenoeg is uitgesloten voor jongelui om een betrekking te vinden in Ned.-Indië en zulks in verband met de daar heerschende economische crisis. Maar een eigenaardigen indruk moet het wel op ons maken, wanneer overigens flinke en krachtige jongelieden, die bij ons op het Informatiebureau komen, al dadelijk hun angst toonen over het zoo vreeselijk afmattende klimaat in de tropen en velen, zoo waar, ook daarbij reppen over de vele gevaren, waarmede, naar zij vernemen, men in Indië in deze tegenwoordige woelige tijden van alle kanten bedreigd wordt.

Wij kunnen waarlijk niet beter doen dan hen naar dr. v. Loon's lezing te verwijzen, wat de geschiktheid betreft voor een verblijf in de tropen, of hen aan te raden eens te lezen wat Dr. Lens (zie boven) met zooveel overtuiging over klimaatsinvloeden in de tropen heeft geschreven. En wat de veiligheid aangaat, kan men gerust zeggen, dat het daarmede in Indië beter is gesteld dan in ons eigen landje, zelfs in de groote steden, ondanks alle politie te voet en te paard en in autocars, waaraan millioenen guldens ten koste worden gelegd. De Indische veiligheid is over het algemeen een kwestie van de goede geaardheid der Indonesische bevolking en hoofdzakelijk wel aan hare natuurlijke beschaving toe te schrijven.

Wij kunnen hier het oordeel aanhalen van een Duitsch geleerde, Dr. Ernst Vatter, die ten behoeve van de Franfurter Völker Museum van Nov. 1928—Juli 1929 in de Oostelijke Kleine Soenda-eilanden, in 't bijzonder Flores en de Solor- en Alorarchipel heeft gereisd voor het zoeken van aanvullende ethnografica voor genoemd Museum.

In de Frankfurter Zeitung van 5 Dec. 1929 heeft Dr. Vatter ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het museum een reeks feuilletons over zijn expeditie uitgegeven.

In het eerste gewaagt hij met groote waardeering over Nederland's koloniaal beleid, dat zich in bedoelde streken nog maar kort had kunnen doen gelden. In streken waar een vijftien jaar geleden nog koppensnellers menschenjachten ondernamen, vond hij nu een geregeld bestuur, dat veiligheid brengt en den inheemschen een grootere persoonlijke vrijheid waarborgt dan zij genoten ten tijde dat zij nog niet „onderworpen" waren aan den vreemden overheerscher, doch waren overgeleverd aan de willekeur van eigen heerschers. Zoo zij al een vrij zware belasting betalen, zij weten ten minste precies waaraan zij toe zijn en worden op onpartijdige wijze aangeslagen, zonder dat er knevelarij plaats vindt. Thans is den menschen veiligheid van lijf en goed gewaarborgd. Hoewel Dr. Vatter geenszins blind is voor de pogingen van extremisten buiten Indië om tot zelfs in de uithoeken van den archipel onrust te zaaien, kan hij toch getuigen: „.....in het geheele gebied (waar hij rondreisde) is thans het Nederlandsch-Indisch gezag, hoewel het op slechts enkele Europeanen steunt, zoozeer gegrondvest en de eerbied voor zijn machtsmiddelen zoo groot, *dat men zich ook in de meest afgelegen bergstreken alleen en ongewapend veiliger kan voelen dan in donkere groote stadswijken op Europeesch grondgebied*". Militaire dekking heeft de expeditie dan ook nergens noodig gehad.

Ontegenzeggelijk zal Dr. Vatter de ondervonden veiligheid hebben te danken aan zijn wijze van optreden, wat afdoende kan blijken uit dit eene kenschetsende zinnetje: „Met kalmte, vriendelijkheid en een schertsend woord zijn zij (de inheemschen) bijna altijd te winnen". Zie: „Een getuigenis van een vreemdeling", in de N. Rott. Ct. van 7 Dec. 1929, Avondblad A.)

Maar ook uitingen van tevredenheid en waardeering over het Nederlandsch bestuur als komende van de zijde der bevolking zelve, zijn volstrekt niet zeldzaam.

Zoo heeft er in Kampar-Kiri (Sum. O. K.) een volksfeest (Pasar Keramaian) plaats gehad in begin Maart van dit jaar (1930), ter herdenking van het feit, dat de ingezetenen een kwart eeuw geleden onder Nederlandsch bestuur zijn gebracht.[15]).

Het Bat. Nbl. teekent hierbij aan: Dat dit volksfeest — intusschen rijkelijk vroeg! — gehouden wordt, bewijst dat men in dit gebied, waar verscheidenen zich de inlijving en den toestand zooals die was voor dat het Nederlandsche bestuur er gevestigd was, nog herinneren, niet al te rouwig is om den ruil, zooals trouwens ook elders door feestelijk betoon naar aanleiding van hetzelfde feit tot uiting is gekomen.

Trouwens de geest, welke in den Volksraad heerscht, getuigt van een loyaal meegaan met de Indische Regeering, wat weder is gebleken naar aanleiding van de gehouden huiszoekingen bij de P. N. I. (Partai Nasional Indonesia), toen deze aangelegenheid ter sprake werd gebracht bij den Volksraad. (Telegr. 3-4 Febr. 1930 van Aneta). In 't Regeeringsantwoord door middel van den Regeeringsgemachtigde voor Algemeene Zaken, Mr. Ir. Kiewiet de Jonge werd geconstateerd, dat een groote meerderheid der Volksraadleden ten volle het optreden der Regeering tegen de P. N. I. heeft goedgekeurd.

„Met een Volksraad, welke blijk geeft de orde gehandhaafd te willen zien, met een Overheid, welke de orde handhaven kan en met een bevolking, welke in bijna vollen omvang, niet denkt aan ordeverstoring, kunnen de bewoners van elken landaard en stand zich in Ned.-Indië veilig gevoelen."

Wij hebben ten slotte wederom onzen dank te betuigen aan het Commissariaat voor Indische Zaken aan het Dept. van Koloniën voor de hulp en medewerking, die wij mochten ondervinden bij de inwinning van verschillende inlichtingen aangaande de gouvernements betrekkingen in Ned.-Indië.

's Gravenhage, 21 Juli 1930.

[15]) Kampar Kiri ressorteert onder de afd. Bengkalis en omvat Goenoeng sahilan, Singingi en Logas. De inlijving geschiedde na onderteekening van de korte verklaring, volgens uniform model, welke voor Goenoeng sahilan gedateerd is 29 Mei 1907, voor Singingi 14 Febr. 1919 en voor Logas 29 Mei 1907. — Zie N. Rot. Ct. 28—3—'30 — Ochtbld. A. —

Van Week tot Week.

Van Dinsdag 2 tot Maandag 8 September.

De 50ste verjaardag van H. M. de Koningin is in Indië tot in de kleinste dessa's gevierd met groote opgewektheid.

De wagen van onze vereeniging, hare kernspreuk uitbeeldend, verwierf in den lichtstoet op Koninginsverjaardag, den eersten prijs, uitgeloofd door Z. Exc. den Commissaris der Koningin voor Zuid-Holland, Jhr. Mr. Dr. H. A. v. Karnebeek, Min. v. Staat.

Het Volksraadslid Teukoe Nja Arif (P. E. B.) heeft naar aanleiding van de benoeming van een christenregent te Probolinggo, een zuiver Mohammedaansche streek, een aantal vragen ingediend bij de regeering.

Sir Cecil Clementi, gouv. v. d. Straits Settlements en, hooge commissaris van Malakka, is Dinsdagmorgen weder naar Singapore vertrokken, ook ditmaal per K.N.I.L.M.-vliegtuig.

Ter secretarie van den Volksraad is ter visie gelegd het voorontwerp voor een wettelijke ongevallenverzekering.

De Volksraad heeft de motie-Van Lonkhuyzen na een uitvoerig debat in dien zin gewijzigd, dat alleen aan de Regeering gevraagd werd de inspecteurs vrij te laten om niet aangekondigde inspecties te houden. De heeren Stokvis c.s. namen hierop de oorspronkelijke motie over, welke verworpen werd met 24—19 stemmen. De gewijzigde motie-Lonkhuyzen werd daarna aangenomen met 22 tegen 21 stemmen. Het was een stemming van links tegen rechts, met de katholieken aan de linkerzijde.

De G. G. is Donderdagochtend in gezelschap van Freule de Graeff, adj. luit. t. z. B. Q. Boelen, den directeur van financiën, en den alg. secretaris voor 3 dagen naar Bantam en de Krakatau vertrokken.

De Volksraad heeft in zijn zitting van Vrijdag, het Regeeringsvoorstel nopens de concessie aan de Ned.-Indische Radio-Omroep Mij. met 24 tegen 22 stemmen aangenomen.

De regeering had bij monde van haar gemachtigde verklaard, dat zij staatsexploitatie, waarop van linksche zijde sterk is aangedrongen, ongewenscht blijft achten. Zij heeft geen bezwaar tegen instelling van een raad van advies, zooals door mr. Fruin is bepleit, en blijft van meening, dat één centrale omroep veel beter is dan een aantal kleinere. Bij de samenstelling van de programma's moet de middenweg bewandeld worden, daar niet iedereen voor 100 procent tevreden gesteld kan worden.

Met 1 October zijn de beperkende bepalingen op buitenlandsche verloven voor subalterne infanterie-officieren opgeheven.

In de olie-installaties van de Petroleum Industrie Mij. te Willemstad heeft Zaterdag, 6 Sept., een ontzettende ontploffing plaats gehad, waardoor zeven personen op slag werden gedood. Drie personen werden zwaar gewond opgenomen en twintig anderen liepen lichte verwondingen op. Onder de dooden en gewonden bevindt zich geen Hollandsch personeel van de maatschappij. Bij het vernemen van de ramp heeft gouverneur Van Slobbe het dien avond ten Gouvernementshuize te geven bal afgelast.

De strijd om den aether, als laatste bedrijf der Volksraadszitting blijkt wel hevig te zijn geweest. Vóórdat het ontwerp-concessie aan de N.-I. Radio-Omroep Mij. werd aangenomen, zijn moties in behandeling geweest.

Een motie Monod de Froideville, van Helsdin-

gen, van Baalen, Thamrin en de Dreu, waarbij de reg. werd uitgenoodigd een commissie te benoemen, waarin ook deskundigen zitting hebben, om het vraagstuk van den radio-omroep in zijn vollen omvang te beschouwen en in verband daarmee het aanhangige voorstel zoo lang aan te houden, is, nadat de reg. de commissie had ontraden, verworpen met 28 tegen 18 stemmen. Een motie van Helsdingen, Stokvis, Monod de Froideville, Soeroso, en van Baalen, waarin de Volksraad uitspreekt, dat geen concessie voor het exploiteeren van een radio-omroep-bedrijf behoort te worden verleend alvorens bij ordonnantie de algemeene grondslagen zijn gelegd waarop de concessievoorwaarden zullen moeten berusten, is verworpen met 24—21 stemmen. Een motie de Dreu, R. Idih Prawiradipoetra en Fournier, waarin de Volksraad uitspreekt dat de technische installatie door den Staat moet worden opgericht, en geëxploiteerd en de omroepstof, onder behoud van toezicht van staatswege, aan gegadigden op korten termijn verpacht, terwijl de reg. wordt uitgenoodigd het voorstel tot verleenen van concessie aan de N. I. R. O. M. terug te nemen en tot bovengenoemde wijze van exploitatie over te gaan, is verworpen met 23—21 stemmen. Een motie van Helsdingen c.s. waarin de wensch wordt uitgesproken, dat, indien tot verleening van concessie wordt besloten, de eisch zal worden gesteld, dat de concessionaris in Ned.-Indië zal moeten zijn gevestigd, is aangenomen met 35—10 stemmen, ondanks de verklaring van den regeeringsgemachtigde dat de N. I. R. O. M. reeds in Nederland gevestigd is, hetgeen de motie onaanvaardbaar maakte. Een motie van Helsdingen, Monod de Froideville en van Baalen, waarin verzocht wordt de artikelen 7 en 10 der voorwaarden aldus te redigeeren, dat een vertegenwoordiger van het land de beslissende bevoegdheid verkrijgt ten aanzien van de reductie op tarieven tenbehoeve van liefdadigheidsinstellingen, ziekenhuizen, leprozerieën, kerken, enz. is aangenomen met 39—7 stemmen. Een motie van Helsdingen, van Baalen en Monod de Froideville, waarin verzocht wordt den directeur van G. B. in de concessievoorwaarden de bevoegdheid te verleenen het opbrengen van de aanschaffingskosten van materialen en omroepstof, welke een redelijke maat overschrijden, aan het oordeel van scheidslieden te onderwerpen, is zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De voorzitter van den Volksraad, de heer Meyer Ranneft, heeft Vrijdag de zitting gesloten met een rede, waarin hij woorden van waardeering richtte aan de pers voor de rustige en zakelijke wijze waarop zij het gesprokene heeft verspreid.

Omtrent het aanbod tot beperking der productie, dat dr. Viriato Gutierrez, in naam van de Cubaansche suikerproducenten, gedaan heeft op de conferentie der Cubaansch—Amerikaansche commissie, die tot taak heeft de bestudeering van den toestand in de Cubaansche suikerindustrie, verluidt nader dat het plan inhoudt, dat de export naar de Vereenigde Staten gedurende 1931 de 2.800.000 long ton niet zal overtreffen, gedurende 1932 beperkt zal blijven tot 2.800.000 l. t. plus het bedrag, waarmee de consumptie der Vereenigde Staten gedurende het jaar 1932 is gestegen; gedurende 1933 beperkt zal blijven tot den export van 1932 plus het bedrag waarmee eventueel de consumptie der Vereenigde Staten gedurende 1932, die gedurende 1931 overtreft, terwijl ten slotte de export naar de Vereenigde Staten gedurende 1934 en 1935 beperkt zal worden tot de in 1933 geëxporteerde hoeveelheid plus de helft van de hoeveelheid waarmee eventueel de consumptie in de Vereenigde Staten is gestegen gedurende respectievelijk 1933 en 1934.

De voorwaarden, waarop dit aanbod is gedaan, zijn de volgende: In de eerste plaats moet de beetwortelsuikerproductie in de Vereenigde Staten en van de producenten in Louisiana, Porto Rico, Hawaï en de Philippijnen gedurende 1931, 1932 en 1933 die van 1930 niet overtreffen. In de tweede plaats moet de oogst van deze producenten gedurende 1934 niet grooter zijn dan de oogst gedurende 1930 plus de helft van de hoeveelheid, waarmee eventueel de consumptie in de Vereenigde Staten gedurende het jaar 1933 is gestegen boven de consumptie van 1932.

Ten slotte zal in de derde plaats de oogst van de genoemde producenten gedurende 1925 beperkt moeten blijven tot de grootte van de productie in 1934 plus de helft van de hoeveelheid, waarmee eventueel de consumptie in de Vereenigde Staten gedurende 1934, die gedurende 1933 overtreft.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Indische Films.

In hartelijken dank ontvingen wij dezer dagen van den schrijver, den heer *H. F. Tillema*, den bekenden trouwen en onvermoeiden werker in het belang van Nederlandsch-Indië, die onlangs in villa „Semarang", te Bloemendaal zijn zestigsten verjaardag herdacht, een uitvoerig en zeer belangrijk artikel, getiteld: *„Filmen en fotografeeren in de Tropische Rimboe"*, verlucht met een keur van prachtige foto's door hemzelf genomen, zoowel van de bevolking der binnenlanden van Borneo en van de onbekende wildernis, als van de groote plaatsen, welke hij op zijn jongste reis bezocht.

Zij, die het voorrecht hadden de door hem opgenomen films te zien, weten, hoe goed hij ook daarin, als „amateur" op dit gebied, is geslaagd. Zoowel het filmen, als het fotografeeren, eischt van den operateur, met kennis en ondervinding, naast artistieken smaak en doorzettingsvermogen, ook veel fijnen takt, vooral in weinig bereisde binnenlanden. Dengenen, die deze kunst willen leeren, raden wij ten zeerste aan het inwijdend artikel van den heer Tillema aandachtig te lezen, maar ook allen, die belangstellen in land en volk van Nederlandsch-Indië. De terecht van verschillende zijden zeer gevierde Jubilaris sloot bij zijn artikel het volgende, behartigenswaardige schrijven in:

„U heeft van den 5den Juli voor mijn gezin en mij een kostelijken herinneringsdag gemaakt! Uit erkentelijkheid zend ik U het Augustusnummer van het bekende tijdschrift „Ned.-Indië Oud en Nieuw", dat de directie zoo vriendelijk was geheel te mijner beschikking te stellen.

„Van die groote welwillendheid heb ik een dankbaar gebruik gemaakt. U zult er in opmerken: illustraties en tekst. De foto's hebben, op enkele na, betrekking op het groote onbekende Borneo, dat ik in 1928 bereisde. De tekst handelt over een onderwerp, dat U wellicht op het eerste gezicht niet aan zal trekken. Toch verdient hij Uw belangstelling, vooral omdat ik er een zaak in aanroer, waaraan tot dusver geen aandacht is besteed. Wat toch is het geval? Er worden in Nederland, met de beste bedoelingen, films over Indië vertoond, die den rechtgeaarden Javaan, Maleier enz. soms in zijn meest heilige gevoelens kwetsen. Ik kan u de verzekering geven, dat er zeer hoogstaande Javanen zijn, die er zich over verbazen, dat dergelijke films hier mogen worden vertoond. „Zijn de keurmeesters niet deskundig?" heb ik hooren vragen. Dergelijke voorstellingen van land en volk stooten af, waar toenadering wordt beoogd. Op dit punt en op nog andere heb ik in mijn artikel gewezen."

In zijn artikel zegt hij o.a.:

„Het filmen en fotografeeren eener primitieve bevolking eischt, wil men slagen, takt en geduld, kennis van de gewoonten en zeden dier menschen. Men moet met hen kunnen omgaan, hen b.v. op hun gemak weten te stellen, wanneer ze eens iets doen, wat men gaarne anders had.

„Het animistisch geloof dier menschen brengt ook moeilijkheden mee. Men moet er naar streven de menschen hierin niet te kwetsen. Kleine en groote diensten moet men behoorlijk betalen, 't zij met tabak of kleine geschenken, 't zij met geld. Buitengewoon in hun schik zijn de menschen, als men hen foto's belooft en hun die, na afloop van den tocht, dan ook zendt. (Via een bestuursambtenaar, missionaris of zendeling gaat dit best). Ik wijs op dit laatste uitdrukkelijk, omdat het zoo vaak wordt beloofd om hen te laten doen, wat men wenscht, en de belofte dan zoo zelden wordt gehouden!

„Ik vestig op dit alles de aandacht, omdat ik op mijne tochten bemerkt heb, dat de filmoperateur zich, tegenover „onbeschaafde inboorlingen", niet steeds als „beschaafd" man gedraagt, zich geen *gentleman* toont.

„Ook de titels, de bijschriften der films dienen zoodanig geredigeerd, dat ze voor niemand stootend zijn, dat men er niemand mee kwetst in zijn meest heilige gevoelens!

„Meer zal ik hiervan niet zeggen, hoewel de lust er toe groot is".

Hier raakt schrijver een teer punt aan, waarop wij ook in deze kolommen reeds eerder de aandacht hebben gevestigd en wij zijn er hem dankbaar voor, in de hoop, dat zijne ernstige woorden behartigen zullen vinden.

Ook hopen wij, dat zijn even mooie, als ware Borneo-film in het komende winterseizoen nog dikwijls zal worden vertoond en vele bezoekers moge trekken.

***

De mooiste Indische film, welke wij ooit gezien hebben, was enkele jaren geleden een Amerikaansche van Bali.

Onlangs schreef de Amerikaansche Correspondent van „Het Vaderland":

„Zooeven heb ik voor de zooveelste maal *Roosevelts film van Bali* gezien. Nu herdoopt van *„Powers of Caste"* in *„Barrier of Caste"* en helaas geknipt tot de normale en vereischte lengte van een drama voor publieke vertooning. Er is nog meer dan genoeg over om te genieten, maar er zijn kostbare stukken uit de dansen, de *gamelan*-bespeling en ook uit de actie weggeknipt om dit gedaan te krijgen. Niemand kan dat meer spijten dan den makers zelf, Roosevelt en Denis, die de heele film als hun kind beschouwen en dus elke verminking door hun vaderlijke hart voelen snijden. Bij deze laatste vertooning was een groot aantal landgenooten aanwezig, o.a. de heeren Van Zalingen en Ter Poorten van de K. P. M. en niet een onder de toeschouwers of hij kwam woorden te kort om zijn bewondering te uiten. Ofschoon ik Roosevelt duchtig zijn lesje van te voren had ingeprent, kwam het er niet heelemaal vlekkeloos uit, toen hij aan het eind van zijn voorrede de hoop uitsprak, dat de aanwezige Hollanders na afloop der vertooning zouden zeggen: Godfertikkie, wat een schschitterende film w a a r dat! De opmerkingen waren inderdaad van dat gehalte. Het is verbijsterend, zooals deze Balineezen spelen. Het is eigenlijk geen spelen meer, maar leven! Wat een rust, wat een natuurlijke bewegingen en houdingen bij deze sublieme mannen en vrouwen, die zich hun eigen schoonheid niet bewust zijn en zich voor de lens gedragen, zooals zij dat elk oogenblik in hun gewone dagelijksche leven plegen te doen. Geen „schmink" of carnavalstoiletten, maar hun eigen physieke schoonheid en hun teekenende kains, geen namaak décors, maar hun eigen omgeving, geen onzinnige „love story", maar een eigen gebeurlijkheid. Wat een paar artiesten zijn Roosevelt en Denis zelf! Zelfs hun warme vereering voor Bali en zijn bewoners zou van deze film niet zoo'n juweel gemaakt hebben, wanneer zij niet alle qualiteiten van den superieuren regisseur en fotograaf bezeten hadden.

Wanneer zullen wij deze prachtfilm in Nederland te zien krijgen?

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

De Volksraad en 's Lands Financiën.

De Volksraad heeft de voorgestelde *verhooging der Inkomstenbelasting* aangenomen. Vijf leden — de *„economische groep"*: de heeren Fruin, Suermondt, Zuyderhoff, Van Aalderen en Bruineman — vonden 34 andere leden tegenover zich staan, die de voorgestelde belastingverhooging blijkbaar nuttig vonden, en geoorloofd. In dit verband brengt de *Deli Crt.* (6/8) in herinnering, dat het er met den gang van zaken in Ned.-Indië vrij somber uitziet; alle berichten uit Europa en uit Amerika wijzen er op, dat men zich allerwegen op een hoogst ernstige wereldcrisis instelt. Nooit was er een tijd waarin alle groote stapelproducten van Ned.-Indië zoo algemeen met verlies verkocht moesten worden. De gevolgen daarvan teekenen zich nu reeds duidelijk af in de dalende in- en uitvoerwaarden, en dientengevolge in de ontvangsten van de schatkist. De invoer van Ned.-Indië over Juni alleen daalde reeds van ƒ 86 millioen tot ƒ 56 millioen; men stelle zich voor oogen wat een dergelijke daling in den invoer voor dit land over de geheele linie beteekent. Maar eerst in 1931 zullen de gevolgen van deze verschijnselen zich ten volle doen gelden. Met zekerheid staat vast, dat het grootste aantal cultuurlichamen, de kurk waarop Ned.-Indië drijft, in 1930 zonder winst zullen werken, hetgeen ten gevolge zal hebben, dat er geen dividenden noch tantièmes te verdeelen zullen zijn, behalve die dividenden, welke door de gereserveerde winsten van vorige jaren mogelijk zijn. Dit zal over de geheele linie van het bedrijfsleven en daarmee van de belastingen terugslaan. Onder die omstandigheden beteekent elke verhooging van lasten een extra-belemmering van het bedrijfsleven, die zich dubbel zal wreken. De Indische Regeering zal opnieuw bemerken, dat men niet ongestraft economische wetten met voeten kan treden, en dat belastingverhooging nog niet altijd verhooging der inkomsten beteekent. Onder deze omstandigheden komt het de *Deli Crt.* een economische misdaad voor om niet in de eerste plaats naar *bezuiniging* te streven, doch om door *belastingverhooging* aan de behoeften van de schatkist tegemoet te komen.

De *Deli Crt.* bespreekt de „Wettelijke Ongevallen Regeling" (5/8) en de „Bedrijfsnedergang" (8/8, Dr. A. R. Zimmerman).

Java en Formosa.

De snelle vorderingen van de *suikerindustrie* op Formosa is voor haar voorgangster op Java en elders een verrassing geweest. Vooral de ondernemers op Java ergeren zich, dat bovenbedoeld resultaat te danken is aan de verspreiding van een speciale uit Java geïmporteerde rietsoort, en dat zij dus eigenlijk door hun politiek-van-opendeur de Formosaansche industrie hebben bevoordeeld ten koste van zichzelven. Thans mag geen bibit meer uitgevoerd worden en strenge geheimhouding wordt betracht ten opzichte van fabrieken en proefstations. Voor de suikerindustrie op Formosa is dit een zware slag, vooral nu het dikstengelige riet neiging vertoont tot degeneratie. In de afdeeling Taiwan van den Bond van Suikerplanters zijn allen het er over eens, dat men op Formosa ten aanzien van proefstations en vooral ten aanzien van het onderhouden van bibituinen voor nieuwe rietsoorten nieuwe wegen moet inslaan.

Naar aanleiding van bovenstaande klacht in een Japansch blad te Singapore, merkt het *Bat. Nwsbl.* (31/7, 2de bl.) op, dat *het beschermen van een „wetenschappelijk eigendom"* iets is wat overal wordt toegepast. Het zou toch wel wat al te „liberaal" zijn, indien het resultaat van groote kosten, besteed aan wetenschappelijk onderzoek, het aanleggen van uitgestrekte proefvelden en jaren-lange experimentatie zonder meer werden prijsgegeven, opdat anderen, die aan dat resultaat part noch deel hebben, hiervan vrijelijk zouden kunnen profiteeren. Dat een politiek van „geheimhouding" — lees: van bescherming van wetenschappelijk eigendom — tegen het Buitenland zou zijn gericht is onjuist; zij is uitsluitend gericht voor hem wien dit wetenschappelijk eigendom rechtens toekomt.

De Loc. schrijft over „Suiker-zaken" (29/7, blz. 22), het *Soer. Hbl.* over „Het Suiker-labyrinth" (29/7, 2de bl.), de *Deli Crt.* over „Steenen voor brood" (9/8) en „Immigratie naar N.-Guinea" (4/8, 2de bl.).

Wijziging van de Indische Staatsregeling.

De dagbladen (o. a. het *Bat. Nwsbl.* 30/7 t/m. 5/8) publiceeren de Verslagen van den Volksraad.

Een aantal Volksraadsleden hebben een voorstel ingediend om den Volksraad zich te doen wenden tot het Opperbestuur en de Staten-Generaal met het verzoek om in de *Wet op de Staatsinrichting* van Ned.-Indië eenige *wijzigingen* aan te brengen. *De Loc.* (29 en 31/7, blz. 19 en 3) acht een der gevraagde veranderingen van principieel belang; bovendien ziet zij in dit initiatief der Volksraadsleden een feit van beteekenis. Een der voornaamste wijzigingen is het voorstel om den Volksraadspraeses zijn gewoon stemrecht in het College te ontnemen en hem slechts een raadgevende stem toe te kennen, een beginselzaak, waardoor de Voorzitter alleen in bepaalde, in hoogst zeldzame, gevallen zijn oordeel kenbaar zal maken en ook dan op de beslissing verder geen invloed zal hebben. Men moet hopen, dat het tot de verlangde wetsherziening zal leiden. Reeds thans gaf de omstandigheid, dat de Voorzitter over ieder voorstel zijn stem moet uitbrengen, tot minder gelukkige gevolgen aanleiding, waarvan wel het bekendst is de historie met de terugbetaling der te-veel-betaalde tantièmebelasting, die eerst werd verworpen en daarna aangenomen, waarbij eerst de Voorzitter tegen, en zijn opvolger daarna vóór stemde. Dit teekent *het belang van zoo een stem*, doch markeert daarenboven het bezwaar van dit stemrecht, dat in werkelijkheid een stemverplichting is. Zoo moet de Voorzitter bij ieder onderwerp partij kiezen, een bepaalde partij steunen en zichzelf partij stellen, terwijl juist onpartigheid de eerste eisch vormt, waaraan hij moet voldoen. Het zal in de komende jaren meer dan ooit noodig zijn, dat de Volksraadspraeses niet alleen onpartijdig is, maar dat zijn positie boven de partij en zelfs aan iederen schijn van twijfel onttrokken wordt. De Inlandsche meerderheid wordt in den nieuwen Volksraad (30 Inl. leden naast 25 Eur. en 5 Chin.) door het voorstel versterkt. Als inderdaad het stemmen door den Voorzitter ooit hetzij een Inlandsche, hetzij een Europeesch-Chineesche meerderheid het overwicht bij een beslissing zou geven, dan meer dan ooit zou het noodig worden den Voorzitter van dien stemplicht te ontlasten; de hooge positie van het presidium zou daar zeker onder lijden. Doch men moet en mag vertrouwen, dat dit een denkbeeldige mogelijkheid is en dat Indië voor een naar ras en landaard stemmenden Volksraad gespaard blijft.

De politieke beginselen van Dr. J. B. van Heutsz.

In de Tebing Tinggi-club is den 6den Aug. een druk bezochte vergadering gehouden, belegd door het Voorloopig Comité tot eventueele oprichting van *een algemeene economische organisatie* (*De Sum. Post* en *Deli Crt.*, 7/8). Dr. J. B. van Heutsz hield een lezing, in aansluiting op de door hem 16 Juni j.l. te Medan gehouden rede.

De heer *A. Blanson Henkemans* (*Deli Crt.* 8/8) is niet verwonderd, dat de meerderheid van de hoorders verrukt was over het eerste deel der lezing, het critische, maar sceptisch stond tegenover het aan de hand gedane middel ter remedie. Wat dr. Van Heutsz ons geeft is *z. i.* zuiver de Staatsleer van het *Fascisme*. Wat wij noodig hebben, is een andere mentaliteit van trouw, verantwoordelijkheidsbesef en gemeenschapszin. Maar die verkrijgen wij niet door een anderen Staatsvorm, maar door een verdieping van het Christelijk-zedelijk bewustzijn van regeerenden en geregeerden beide. Niet door een willekeurigen dwang van bovenaf, maar door een verdiept zedelijk godsdienstig besef van binnenuit zal ons volk in staat zijn den huidigen Jan-Saliegeest te overwinnen.

Wij verwijzen naar *De Sum. Post* (8/8 „Het raadsel van Tebing Tinggi"; 9/8 „Aanteekeningen"), de *Deli Crt* (9/8 „Een pijnlijk incident") en *De Loc.* (2/8 „Christendom en Politiek", Baron Van Boetzelaer).

De Radio.

De Loc. (30/7, blz. 33) is verheugd, dat thans *de ontwerpen voor een goede radio-omroep in Ned.-Indië* zijn ingediend. Het Gouvernement zal voor den tijd van tien jaren een monopolie geven aan een particuliere maatschappij, de *„Nirom"*, die gevormd wordt door Radio-Holland en Akiz (Maintz en Co.). Deze „Nirom" zal concessie krijgen om een zender te bouwen, sterk genoeg om in geheel Indië gehoord te worden, en zal daartoe geen subsidie of voorschot van landswege ontvangen. De „Nirom" verplicht zich om te zorgen voor een goeden draadloozen omroep voor ontwikkeling en ontspanning, onder nader te bepalen toezicht; het Gouvernement verplicht zich om de „Nirom" hiertoe voor tien jaar het monopolie te laten. Daarnaast zal het Gouvernement zorgen, dat niemand een ontvangstation mag hebben, dus dat niemand naar eenige radiouitzending kan luisteren, die niet een overeenkomst met de „Nirom" aangaat en daarvoor ƒ 40.— per jaar betaalt. Het Gouvernement krijgt daarvan 20 procent en heft zelf alleen een zegelrecht van ƒ 1,50. Men betaalt dus per jaar ƒ 41,50 voor het bezit van een radiotoestel, ongeacht of men naar de „Nirom" wil luisteren of niet; want vergunning wordt alleen verleend aan hen, die een „overeenkomst" met de „Nirom" aangaan. Naast de „Nirom" mogen andere zenders, zooals die van de plaatselijke radiovereenigingen, wel blijven bestaan; maar zij krijgen geenerlei aandeel in hetgeen de luisteraars betalen en zij mogen niet het karakter dragen van een commercieel bedrijf. In de „Nirom"-concessie wordt omschreven, dat alleen stof voor ontwikkeling en ontspanning mag worden uitgezonden; over de uitzending van redevoeringen van politiek karakter beraadt de Regeering zich nog; eenig bepaald lichaam voor toezicht en invloed op de omroepstof is nog niet ontworpen, maar wordt in de toelichting in uitzicht gesteld. *De Loc.* beoordeelt de grondslagen dezer voorstellen als juist en logisch, doch acht de bijdrage van ƒ 41.50 per jaar te hoog. Ook dreigt men *h. i.* onbillijk te zijn tegenover de plaatselijke radio-vereenigingen. Zij hebben met vaak groote offers zenders gebouwd, die een groot deel van Indië bereiken. De zenders van Batavia, Bandoeng, Soerabaja en Jogja hoort men te Semarang uitstekend; die zenders geven al heel aardige stof, welke door de „Nirom" alleen verbeterd zal kunnen worden — en nu gaat het niet aan die bestaande zenders maar eenvoudig op zij te zetten. Nog minder, omdat dan de duizenden luisteraars, die op Java reeds aanwezig zijn, zullen moeten betalen, dan wel zich genoegens zullen moeten ontzeggen, terwille van een gering aantal toekomstige luisteraars op de Buitengewesten. De bestaande plaatselijke zenders hebben er recht op, dat zij in de regeling worden opgenomen; wenscht men dit *niet*, dan zal de „Nirom"-heffing moeten worden verlaagd, opdat steun aan de locale zenders mogelijk blijft.

De *Java-Bode* bespreekt eveneens „De Niromconcessie" (30 en 31/7, ir. J. C. Schook) en de „Radio-ontv.-inr." (28/7).

De Oelar Welang nageboetst.

Dr. F. Kopstein begint in *De Loc.* (31/7) een serie van populaire artikelen over *de Javaansche dierenwereld* met de bespreking van een zeer bizondere, bedriegelijke nabootsing. *Mimicry* in engeren zin berust daarop, dat verschillende diersoorten anderen dieren in gestalte, teekening en kleur zoo zeer gelijken, dat men ze voor die andere dieren zou kunnen houden. Zij kopieeren ze echter ook in lichaamshouding en in de wijze van voortbewegen. Het meest komt mimicry voor bij insecten; zij komt ook voor bij eenige werveldieren. Op Java is de gelijkenis van de gevaarlooze slang *Lycodon subcinctus* met de beide doodelijk giftige sterk op elkaar gelijkende reptielen *Welang* zeer groot. De Oelar Welang hebben witte en zwarte ringen; de Lycodon subcinctus heeft ze alleen in haar jeugd. Hoe ouder zij wordt, hoe meer de lichte ringen verdwijnen, en nog vóór zij een lengte van een halven Meter bereikt heeft, is zij, met uitzondering van 2 of 3 lichte dwarsstrepen in de halsstreek, eenkleurig, blauw-zwart geworden. Alleen de jonge slangen profiteeren dus van een gelijkenis met de gevreesde en gevaarlijke giftslang. Toch ziet de schrijver geen voordeel tegenover dieren, die tot voedsel dienen, als tegenover de eigen vijanden, in het feit van het zwart-wit geringd zijn. Hoe mooi ook de gedachte van het verkleed gaan door de ongevaarlijke slangen zijn moge en hoezeer het doel van de misleiding zonder meer zou zijn te begrijpen, bij nadere overweging en beschouwing stort de heele idee der mimicry bij slangen ineen en blijft er niets van over.

De Loc. vertelt van „Koppensnellers" (29/7) en van een „Gevecht met Octopus" (31/7, blz. 2).

Zooals de voorzichtige koopman vermijdt, zijn geheele vermogen op één plaats vast te leggen, zoo zal wellicht ook de levenswijsheid raden, niet alle bevrediging van een enkel streven te verwachten. (De Zakenwereld).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

De rede van den Landvoogd.

De *Oetoesan Sumatra* van 17 Juni releveert enkele passages uit de rede van den Landvoogd bij de opening van den Volksraad. Met betrekking tot de koelieaanslagen op de ondernemingen werd verklaard dat men thans bezig is met een minutieus onderzoek van de kwestie. Als een der oorzaken van de aanslagen werd de veranderde mentaliteit van de koelies genoemd. Terecht, aldus de redactie, die menschen wenschen niet meer als „werkvee" te worden beschouwd en behandeld. De grondoorzaak van die aanslagen ligt dus niet in het „gestook" van de leiders, zooals velen beweerden. Der Regeering komt hulde toe voor het feit dat zij de ware oorzaak van het euvel onderkent.

De *Pewarta Deli* van 17 Juni meent dat de Troonrede ditmaal niet veel opschudding te weeg brengt. Alleen de alinea over de P. N. I.-leiders is niet bevredigend, om de tegenstrijdigheid ervan. De geheele bestuursperiode van den huidigen G. G. kenmerkt zich door de vele moeilijkheden. In elke troonrede vindt men de vrees voor het links-nationalisme. Al de kwesties binnen en buiten Indonesia moet men in aanmerking nemen bij de beoordeeling van den Landvoogd. Het blad is van meening dat, wanneer het niet strikt noodig is gelden voor gewone en buitengewone uitgaven in te houden, dit ook niet zal gebeuren, al schreeuwt Mr. Fruin nog zoo hard. Dat de Regeering niet bang is voor het conservatieve (Europeesche) element, blijkt wel uit haar plannen tot verhooging der rechten, handelszegels en inkomstenbelasting. Het beleid van den Landvoogd is gebaseerd op de evenwichtspolitiek, die van alle kanten becritiseerd wordt.

In *Darmokondo* van 19 Juni worden van de Landvoogdelijke boodschap de gedeelten over den economischen en financieelen toestand de decentralisatie in de Vorstenlanden, het onderwijs en de politiek besproken. Terwijl de Regeering erkend heeft dat de economische toestand der bevolking tot bezorgdheid stemt, en zij maatregelen heeft getroffen de ellende te keeren, is zij toch zoo hardvochtig de lasten van heel het volk te verzwaren door de invoering van belastingopcenten en dat, waar er, volgens „Het Nieuws", andere wegen waren te vinden. De hoop wordt nu gevestigd op de Inlandsche Volksraadsleden, die weten dat de samenleving hier door een gevaar wordt bedreigd, dat vrees doet koesteren voor de rust en welvaart.

Hoewel reeds vaak op den drang van de bevolking, vooral ook de Europeesche, naar het bezit van een volksvertegenwoordiging in de Vorstenlanden werd gewezen, schijnt de Regeering zich daar niet bizonder aan te storen; de kwestie wordt op de lange baan geschoven. Zelfs gaat het gerucht dat in verband met het rapport der exterritorialiteitscommissie, dat streng geheim wordt gehouden, geen sprake zal zijn van de instelling van de verlangde volksvertegenwoordiging.

Ten aanzien van het politieke gedeelte wordt opgemerkt dat de Regeering Haar beleid baseert op „de algemeene rust en welvaart". Doch waar de grens niet duidelijk omschreven wordt, heeft zij natuurlijk de volle vrijheid van handelen. Onnoodig hier over het lot van Ir. Soekarno c.s. te spreken, omdat de fout van die lieden eveneens gegrond is op diezelfde „algemeene rust en welvaart".

Ten slotte concludeert schrijver dat, om het doel te bereiken, noodig zijn reinheid en vaste overtuiging. Leiders die deze eigenschappen missen, moeten de beweging maar verlaten.

De Landvoogdelijke boodschap besprekend, wijst de *Revue Politik* van 21 Juni in de eerste plaats op de daarin vervatte verklaring dat aan de sociale en politieke ontwikkeling van Ned.-Indië met volharding en voortvarendheid zal worden voortgewerkt, welke verklaring als een richtinggevend kompas in den door de Regeering te ondernemen arbeid in het belang van de gewesten wordt beschouwd. De woorden van den Landvoogd voor de nationalisten bedoeld en luidende dat in een niet-parlementair land de staatkundige partijen zich onderscheidene beperkingen hebben op te leggen, daar zij de regeeringsverantwoordelijkheid niet kunnen overnemen, zijn duister en vaag. Indien zij helder en logisch waren, hadden ze aldus moeten luiden: „In een land zonder eigen parlement behoeft de Regeering geen verantwoording over te leggen aan het volk. Dientengevolge moet zij in zulke landen voorzichtiger zijn dan in parlementair geregeerde staten".

De redactie van de *Bintang Timor* van 17 Juni merkt op dat evenals verleden jaar, ook nu de troonrede van den G.G. in de politieke paragraaf weinig stof bevat, iets dat naar het gevoelen van de redactie verband houdt met de vele gevallen van misverstaan in de pers, hetgeen de Regeering noopt tot meer voorzichtigheid en om niet meer over de politiek los te laten dan in rechtstreeksch verband staat tot de Inheemschen.

Het belangrijke in deze rede is wel de kwestie van de P. N. I.; de redactie drukt het gedeelte af over het justitieel-politioneel optreden tegen de P. N. I. in de laatste dagen van het vorige jaar en de verklaring dat de Regeering zich bij de uitspraak van den rechter zal neerleggen, doch zich de volle vrijheid voorbehoudt om van hare bevoegdheden gebruik te maken wanneer de actie, welke tot de strafvervolging aanleiding gaf, werd voortgezet.

De red. leest er uit dat, hoe het vonnis ook wezen moge, geen gebruik zal worden gemaakt van de exorbitante rechten, ook als vrijspraak volgt. Volgt er echter weer een gevaarlijke actie van den kant der leiders, dan zal de Regeering zich verplicht voelen van die rechten gebruik te maken.

Voor de nationalisten is deze verklaring niet geheel en al bevredigend, maar één ding staat vast, dat de actie van de politie van dien tijd in de oogen van het publiek nog veel op een misgreep lijkt. Het blad krijgt den indruk dat in een door de „Koloniale politiek" bestuurd land de exorbitante rechten steeds gebruikt kunnen worden waar en wanneer het goed geacht wordt. De G. G. sprak niet van: als zij veroordeeld worden, doch van: aanleiding geven tot strafvervolging.

De koloniale politiek blijft de koloniale politiek en de verklaring in de rede van den G.G., dat het bestuur en de maatschappij in dit land nog niet zijn als in een parlementair bestuurd land, maakt het steeds duidelijker dat de koloniale politiek kleur moet bekennen.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redactie van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's-Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

De aarde en haar volken

Augustusnummer: Dwars door het oerwoud van Z.-Banjoewangi en Djember, door W. F. Neumann.

Eigen Haard

Nr. 34 van 23 Aug.: Watervallen in de tropen, door W. O. W.

Nr. 35 van 30 Aug.: Naar Java's Zuiderstrand, door G. B. Hooyer. — Rechtszitting in de Tropen, door M. O. W.

Indian art and letters

Vol IV, nr. 1: De invloed van Indië op de kunst van Siam, door prof. Georges Coedès (speciaal wordt de invloed behandeld op de bouw- en beeldhouwkunst. Niet alleen is dit van belang als vergelijkingsmateriaal uit een deel van Zuid-Oost-Azië voor een ander: Indonesië, maar ook omdat het laatste in den tijd, waarin het rijk Çriwijaya machtig was, een actieve rol gespeeld heeft als bemiddelaar tusschen Indië eenerzijds, Siam anderzijds.

De Indische Mercuur

Nr. 36 van 3 Sept.: Coöperatieve vereenigingen van Inlandsche rubberplanters in Malakka, door Mr. Cecile Rothe. — Adhesion Problems in Connection With Rubber Flooring. Report of the Rubber Flooring Research Committee of the Propaganda Department of the International Association for Rubber and other Cultivations in the Netherlands Indies. (besproken door F. C. van Heurn).

De Indische Verlofganger

van 29 Aug. nr. 4: Het witte koren van Indië, door S. Kalff (dat is de rijst).

Locale Belangen

Afl. 15 van 1 Aug.: Het Bandoengsche conflict, door mr. M. D. de Jong (de vraag was of artikel 45 der Indische Staatsregeling een wettelijke beperking inhoudt van het autonomiebeginsel, waarop de decentralisatie steunt). — Competentiegeschil tusschen Burgemeester en Resident te Bandoeng. Eene ongewenschte beslissing. — Eenige opmerkingen omtrent de onderlinge wettelijke verhouding tusschen de bestuursorganen der Stadsgemeente bij het financieel beheer. — Goedkeuring van wapens van de op den voet van het zesde hoofdstuk der Indische Staatsregeling ingestelde zelfstandige gemeenschappen. (De directeur van Binnenlandsch Bestuur heeft een rondschrijven uitgezonden van 24 Juni 1930. De 22-3-4 inzake het door ondeskundigen vervaardigen van wapens in Ned.-Indië, waarbij onvermijdelijk fouten worden gemaakt.)

Mensch en Maatschappij

Septembernummer: Overspel in den Indischen Archipel, door prof. dr. J. P. Kleyweg de Zwaan.

Nederlandsch-Indië.

Afl. 11 van 15 Juli: De nieuwe hoofdredacteur J. B. R(uzius) schrijft bij den aanvang van zijn taak een artikel: Richtlijn. — De Vaderlandsche Club en de officieren, door F. Kroon met naschrift van P. M. C. J. Hamer. — De Regeeringsverklaring inzake het gebeurde op de Madioensche Osvia (naar aanleiding van de vraag van het Volksraadlid B. J. Suermondt, inzake de weigering van de leerlingen van de Osvia om het Wilhelmus te spelen.) — Historische Banden (vervolg). De band met Madoera. Op 5 Oct. 1705 stelde de veldoverste Harman de Wilde namens de O. I.-Comp. een contract van wettelijken afstand vast, gevolgd door een reconciliatie van 11 Nov. 1743. Beide deelen van het eiland werden in 1817 tot een residentschap verheven).

Nederlandsch-Indië, Oud en Nieuw.

Uit de afl. 5: De Indonesische instrumenten in het muziekhistorisch museum Scheurleer te 's-Gravenhage, door Dirk J. Balfoort (vervolg). Behandeld worden de slaginstrumenten).

Neerlandia (Maandblad van het A. N. V.).

Sept.-nummer. Een faculteit der Letteren in Ned.-Indië, door B. (die het een gelukkige gedachte acht in Indië een Oostersche faculteit der letteren in het leven te roepen, maar als men daarin plaats wil geven aan een leerstoel voor het Nederlandsch, dan zij het ook een volwaardige. Daar hebben de Nederlanders in Indië recht op). — Surinaamsche brieven. VIII (een beschouwing over het verlof in de tropen, waarnaar ieder hunkert en dat een onuitputtelijke bron van het gesprek uitmaakt).

Onze Vloot

Kroese eindigt zijn West-Indische Reisbrieven in het Septembernummer.

Politiek Economisch Weekblad

In nr. 49 van 3 Sept. eindigt prof. mr. I. A. Nederburgh zijn artikel: De Bouw van het Koninkrijk der Nederlanden naar stellig recht en eindigt met de woorden: „Leiding" is eigenlijk een nog te zwak woord om Nederlands recht en plicht jegens de overzeesche gewesten aan te duiden. Het is aldaar waker, zoo noodig strijder, voor de hoogste belangen zoowel van de minderheden als zelfs van de meerderheid, die door gebrek aan inzicht of door verdeeldheid wel eens niet medewerken of zelfs tegenwerken zal. Juist daarom moet het Nederlandsch gezag een, waar mogelijk wel toegevende, maar onafhankelijke, hoogste macht zijn, welke ten aanzien van elke in- of uitwendige aangelegenheid genoopt kan zijn, en dan bevoegd is, niet alleen toe te zien, maar ook in te grijpen". — Creolenbrieven. IV, door Zorgvol.

Spoor- en Tramwegen

Uit nr. 5 van 2 Sept.: Het Semarangsche Verkeersvraagstuk, door ir. C. L. de Voogt.

Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap.

September-nummer: De Snellius-expeditie (24 Februari—1 Mei met een kaart). — Investituursteenen in Zuid-Celebes (met een tekstkaartje en 14 foto's), door J. C. van Eerde. Vooraf wordt een en ander medegedeeld over het graf van Sjeh Joesoef, die in 1626 geboren Makassaar, die in 1684 naar Ceilon verbannen, in 1693 naar de Kaap gezonden werd, waar hij in 1699 kwam te sterven en wiens gebeente — op verzoek van den vorst van Goa — naar zijn geboorteland werd overgebracht, waar het 5 April 1705 aankwam en 6 April te Lakioeng is begraven. Over dezen Sjeik en de geschiedenis der Slameiers in de Kaapprovincie verwijzen wij

naar een brief in het Vaderland van 30 Juli 1929 avondblad C. Daarna behandelt de schrijver de investituursteenen of inhuldigings- of kroningssteenen.) — De Salèmboe-eilanden, Java's verste uithoek (uit Mededeelingen van Het Ned. Java-Instituut). — Luchtphotogrammetrie op Java. — Langsa als peperhaven.

Het Vaderland

Avondblad D van 30 Aug.: In het land der Papoea's. Pioniersarbeid. B. vertelt over een deel van Noord Nieuw-Guinea, dat misschien veel Hollanders een speciaal belang inboezemt, nl. over de streek, die indertijd uitgezocht is als bijzonder geschikt voor landbouw in het groot, dus als kolonisatieterrein, en als koel, dus wellicht ook meer geschikt voor Hollanders, die hier hun arbeidskrachten zouden willen geven in ruil voor een beter bestaan dan ze zich in Holland konden verschaffen, waar overbevolking werkloosheid teweeg brengt.

In alle geval, de grootere financieele voordeelen zullen eerst gemaakt worden door het nageslacht van degenen, die besluiten te gaan koloniseeren en dan enkel en alleen nog na heel zwaren en voor Hollanders ongewonen arbeid. Het duurt natuurlijk jaren en jaren, voor men iets noemenswaards exporteeren kan. Maar — toekomst zit er zeker in!

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Een vaste burg is onze God, nr. 3, Sept.: Karakteristiek geloof (Hoe staat het met de toeeigening van het Christendom in ons Indië?)

Koloniaal Missietijdschrift van de Ind. Missie-vereeniging. Augustus. Borneonummer. Bij gelegenheid van het 25-jarig bestaan der Capucijner-Missie (10 Oct. 1905). Het nummer bevat een beschrijving van land en volk.

De Macedoniër. Aug.-Sept.: Iets over Magie. VI. Zendingsvraagstukken in verband met de melaatschheid in Ned.-Indië, door Lee S. Huizinga en dr. P. H. Yale. — Het zendingsziekenhuis te Waikaboebak, door J. Berg. — Op welke wijze kan het aan Soembaneesch in het geheel van ons werk de plaats gegeven worden, die daaraan toekomst, door L. Onvlee. — De Godsnaam op Soemba, door P. J. Lambooy.

Sint Melania-blad. Aug.-Sept.: Stemmen uit Semarang, door Siti Sedjati. — Het Melaniahuis te Djokja, door M. Herbersmann.

De Missiepost. Aug. Nr.: Op reis naar de missie van Zuid-Sumatra.

Petrus Donders. Septembernummer: De Eerbiedwaardige Pater Donders. Waarom hij zoo bemind was, door G. van Tooren. Lotgevallen eener Missie-Statie Marianella, 1890—1930, door H. de Groot. — Onze nieuwe Stichting te Meliapur (internaat voor Javaansche meisjes in Suriname). — Tokosi. Ontvlucht. IX. — Praatjes in de Maneschijn op Junkerkondre. — Surinaamsche Roepingen (lijst van inlandsche priesters en kloosterlingen uit de Missie van Suriname).

Suriname

„De Telegraaf" (3e Av. bl. van 1 September) heeft een onderhoud gehad met Dr. Rutgers, Gouverneur van Suriname, met verlof hier te lande.

Dr. Rutgers is van meening, dat een eigen luchtlijn in Suriname weinig toekomst heeft.

„Suriname is meer een tusschenstation op de groote route New York—Buenos Aires, twee belangrijke centra met een rijk achterland. Suriname mist dit en in het land zelf is een vliegverbinding nog niet noodig. De afstand tot Curaçao — 400 zeemijlen — is te groot om in een dagreis gevlogen te worden. Wat dat betreft kunnen de Engelschen en Franschen, die meer koloniën verspreid in de West hebben liggen, veel meer bereiken. Suriname ondervindt overigens groote voordeelen van den dienst der „Pan American Airways" en heeft het radio-zendstation ter beschikking gesteld van dezen dienst, die door de Amerikanen met niet minder dan twee dollar per vliegmijl gesubsidieerd moet worden.

De heer Rutgers bleek over den economischen en financieelen toestand van Suriname en de verwachtingen voor het komende jaar niet pessimistisch gestemd. Hoewel de suiker en de koffie nog lijden onder de algemeene malaise, schijnt Suriname de slechtste jaren al in 1928 en 1929 gehad te hebben. De balata is er weer bovenop en levert weer winst op. Ook met de bauxiet gaat het wel. Ook wat 's lands financiën betreft zal 1930 niet slechter zijn dan 1929: de winstbelasting vormt slechts een klein deel van de inkomsten, die voornamelijk uit de invoerrechten gevonden worden. Doordat de planters en industrieelen hun bedrijven op gang houden, zijn deze nagenoeg niet verminderd.

Veel vertrouwen heeft de heer Rutgers in den steeds vooruitgaanden kleinen landbouw, die voornamelijk door Javanen en Britsch-Indiërs wordt uitgeoefend. Dit jaar heeft men al een klein-kwantum rijst kunnen uitvoeren en de gouverneur twijfelt er niet aan, dat de uitvoer van landbouwproducten in de toekomst belangrijk zal vermeerderen. Deze klein-landbouw staat op een solide economische basis, zoo zeide de gouverneur, omdat de verbruikers zelf hoofdzakelijk van hun producten leven. De marktprijzen, die zij voor het overschot maken, hebben zoodoende voor hen als bestaansfactor weinig of geen invloed. Vele Javanen zijn binnen korten tijd tot een welstand gekomen, dien zij in hun geboorteland nooit zouden bereiken en de meesten willen ondanks hun recht op vrije passage, niet terug.

Voor zoover betreft de negerbevolking en de creolen, een volksgroep van pl.m. 60.000 zielen, is het economische vraagstuk veel moeilijker. Dezen zijn voor den landbouw minder geschikt, niet omdat zij lui zijn, zooals men wel zegt, maar omdat het hun niet zint. In Afrika b.v. vindt men, in tegenstelling met Z.O.-Azië, nergens een goeden inheemschen landbouw. Geeft men den neger echter werk waarvoor hij geschikt is, dan kan hij zeer hard werken. De balata-, bauxiet- en ook de houtbedrijven maken dan ook alle van deze werkkrachten gebruik. . . . .

⁂

„Suriname" van 8 Aug. schrijft:

„Het s.s. Djember is op 1 Augustus j.l. van Tandjong Priok naar Suriname vertrokken, met aan boord 150 gezinnen Javaansche kolonisten, te zamen uitmakende 525 personen. De boot wordt omstreeks 10 September a.s. hier verwacht".

Dat zijn de eerste vrije immigranten.

⁂

Uit hetzelfde blad nog het volgende bericht:

„In de vergadering van het Bestuur van de *Gouverneur van Heemstrastichting* van den 6en Augustus 1930, is door dit Bestuur, in verband met het ter zake door de daartoe benoemde Commissie van Deskundigen uitgebracht advies, besloten van de drie inzendingen ingekomen op de den 1en December 1928 door deze Stichting uitgeschreven prijsvraag, tot onderwerp hebbend:

„Samenstelling van een leesleerboekje voor de hoogere klassen van de lagere scholen in Suriname, handelende over de voornaamste meest voorkomende volks- en besmettelijke ziekten in Suriname",

aan de inzending *Op Hoop van Zegen,*

inzender: *Rob. Simons,* medisch student, Keizerstraat 32, Paramaribo,

toe te kennen den bij die prijsvraag uitgeloofden eersten prijs, bestaande uit een bedrag van f 250 en de groote zilveren medaille der Stichting.

De beide andere inzendingen zijn niet voor toekenning van een prijs in aanmerking gekomen."

⁂

„De Nieuwe Stem" van 28 Juli neemt uit de *„Union"* van Curaçao het volgende staatje over van het aantal Surinamers, die in de laatste vijf jaren op Curaçao werk zijn komen zoeken:

1925	154
1926	184
1927	325
1928	429
1929	536

Maar nu lezen wij in een der Surinaamsche bladen dat de terugtocht begint, omdat bij de petroleum op Curaçao personeel wordt ontslagen.

Waar moeten de werkzoekers nu heen?

⁂

Suriname wordt in den laatsten tijd bezocht door vogels van diverse pluimage:

„De West" van 5 Aug. schrijft:

„Vrijdag is hier aangekomen de heer Pundit Krishna Wath Banerji, een Hindoe philosoof die hier voordrachten denkt te geven voor de Britsch-Indiërs en eventueel ook anderen. Onderwerpen: Indië en philosophie. Ook de Theosophie zal eventueel in den kring zijner voordrachten worden getrokken.

De bezoeker is jaren geleden van Calcutta vertrokken en heeft veel rondgereisd, ook in Amerika en Europa."

„De Surinamer" van 7 Augustus vertelt van twee wereldreizigers, die op hun rondreis indrukken verzamelen voor een boek.

„Een hunner, Jose Maria Martinez, verliet Spanje op 27 Maart 1920 en reisde over Portugal naar Afrika, bezocht daarna verschillende landen van Europa, vervolgens Australië en stak toen over naar Zuid-Amerika, waar hij Brazilië, Uraguay, Paraguay, Argentinië, Chili, Peru, Ecuador en Venezuela bezocht.

Te voet legde hij 30.000 K.M. af en per stoomboot ongeveer evenveel. Hij heeft nog twee jaren voor den boeg en verzamelt indrukken van allerlei

aard, ook op handelsgebied, ten einde daaromtrent een werk te publiceeren.

De andere reiziger, die hem onderweg ontmoette, D. Janic, bezocht in Europa reeds 24 landen, waaronder ook Nederland; in Afrika deed hij reeds 7 plaatsen aan en in Amerika alle Zuid-Amerikaansche republieken, de West-Indische eilanden en de Guianas.

Beiden zetten zoo spoedig mogelijk hun reis van hier voort en verzamelen, zooals gebruikelijk is, handteekeningen op de plaatsen, weer ze komen."

Vluchtige indrukken dus.

Of hun boeken veel vertrouwen zullen verdienen?

***

„De Nieuwe Stem" van 4 Augustus schrijft:

„Een aantal van 15.800 diamantsteentjes, te zamen 2.187 karaat, werden onlangs uit het Mazaruni-district te Georgetown (Britsch-Guiana) aangevoerd."

Curaçao

Alweer een primeur voor het K. W.!

Wat doen toch eigenlijk de pas op Curaçao aangestelde correspondenten der groote Hollandsche bladen? Of hebben zij hun nieuwe functie alweer neergelegd? Of...... Maar in ieder geval hebben wij een nieuwtje, dat wij nog nergens lazen, ook niet in de Curaçaosche bladen, die wij tot nu toe ontvingen. Dit laatste is begrijpelijk: de Curaçaoenaars zijn in dit opzicht gesloten, en de pers daar heeft van haar „open brieven" nu juist niet veel pleizier beleefd.

Iemand, die het zelf gelezen heeft, deelt ons mee, dat in het raadhuis op Curaçao aan de hoofddeur van de rechtszaal is aangeplakt een bevel tot rechtsingang met last tot instructie en gevangenneming tegen...... Urbina en Machado, uitgevaardigd door den kantonrechter aldaar. Voor een leek is zoo'n stuk niet overduidelijk, maar in de telastelegging moet sprake zijn van een aanslag op het gouvernementshuis en van dien op het Waterfort, van vrijheidsberooving van den gouverneur en van de mishandeling van Vaas, Marcusse en Van Zuilen.

De bovenwindsche eilanden.

Iemand, die ginds goed bekend is, schrijft ons naar aanleiding van ons bericht van eenige weken geleden over de hoekwormziekte, dat deze daar op Simsonsbaai (St. Martin) sedert menschenheugenis bestaat. Vandaar de groote regenbak, die op dat deel van het eiland geplaatst is. De bevolking daar is blank, gelijk men veel op de West-Indische eilanden aantreft; vermoedelijk stamt zij af van de oude Denen. Destijds hebben die menschen een brug gevraagd, en toen heeft gouverneur Helfrich den heer Langemeyer daarheen gezonden, doch toen de plannen klaar waren, gaven zij toch maar de voorkeur aan „splendid isolation".

Omtrent den nieuwen gezaghebber, den heer Meiners, vernemen wij, dat hij volbloed Nederlander is en elf jaar met gunstig gevolg op een plantage in Suriname gewerkt heeft. Hoewel men het heengaan van zijn voorganger betreurt, is men ginds den heer Meiners en diens echtgenoote zeer welwillend tegemoet getreden, en veel wordt er van hem verwacht.

Willemstad typisch Hollandsch?

In 1923 heeft de heer Snelleman in *De West-Indische Gids* naar aanleiding van een uitlating van het tegendeel, eens negen schrijvers aangehaald, die Willemstad typisch Hollandsch noemde. Maar nu merkt Kroese, de West-Indische brievenschrijver in *Onze Vloot*, op in dat blad van Aug. ll.: „Willemstad heet „typical Dutch". 't Lijkt er niet op! Alleen de straatnamen zijn typisch Hollandsch. Al het andere is vreemd. Het stadsbeeld, de straattypen, de huizen met hun gesloten blinden en hun onbewoonden indruk. De Hollandsche militair moet zich hier voelen als 'n kat in een vreemd pakhuis...... en alles wat hij hier vindt is beklemmend vreemd en niet van zijn sfeer."

Geschiedenis.

Wij hebben twee opmerkingen naar aanleiding van opstellen in *Onze Vloot*.

In het Mei-nummer — wij zijn er laat bij, maar eerst door de *Amigoe* zijn wij erop opmerkzaam gemaakt — wordt gesproken van een brief, 22 Juni 1928 aan den gouverneur van Curaçao gezonden door de *Union Libertadora Venezolana*, en in verband met daaraan vastgeknoopte verwijten wordt de naam van gouverneur Fruytier genoemd. Dit is onjuist, en dient recht gezet te worden, want de heer Fruytier was toen nog geen gouverneur.

In hetzelfde nummer schrijft de heer Wintgens aan de hand van op het Rijksarchief in *Den Haag* berustende stukken over de overname van Curaçao in 1816 van de Engelschen. Daarin komen enkele gegevens voor, die niet overeenstemmen met hetgeen elders is openbaar gemaakt.

De overgave van het bestuur door de Engelschen wordt daar op 19 Februari 1816 geplaatst. In een opstel in het *Tijdschrift voor Geschiedenis, Land- en Volkenkunde* van Maart 1914 wordt 4 Maart 1816 genoemd, een datum ook door Euwens in *De West-Indische Gids* 1919 II vermeld. De Engelsche gouverneur, die in de *West-Indische Encyclopaedie* J. L. Couteur wordt genoemd, heet in het *Tijdschrift* Lebouteur, terwijl Wintgens hem Lecouteur noemt. Waarschijnlijk heeft Wintgens het bij het rechte eind.

Wat de overneming van Aruba en Bonaire betreft, schrijft Wintgens, dat de *Haay* 9 Mrt. 1816 met de daartoe aangewezen commissie Aruba bezocht, den 12den April Bonaire door stroom niet had kunnen bezeilen, en den 22sten dier maand op Curaçao terugkwam, waar het hersteld werd, en 22 Mei naar Nederland terugkeerde. Dit kan kloppen met de mededeeling daaromtrent in het *Tijdschrift voor Geschiedenis*, dat De Quartel, commandant van de *Haay*, oorspronkelijk ook in de commissie voor Bonaire benoemd, voor dit eiland vervangen werd door Abbring, de genie-kapitein op Curaçao, die van 5 tot 28 Mei voor dit doel van Curaçao afwezig was. Volgens De Hullu in *De West-Indische Gids* 1922 geschiedde de overneming van Bonaire op 7 Mei 1816.

Nog trok het onze aandacht, dat in het opstel van den heer Wintgens wordt verteld, dat de *Daphne* vóór de *Ajax* op Curaçao was in 1816, terwijl in *De West-Indische Gids* 1927, bladz. 429, het omgekeerde wordt meegedeeld.

Uit den Verren Vreemde

De Palestijnsche kwestie.

In de zitting van den Raad van den Volkenbond heeft deze week de wijze waarop Groot-Brittanië zijn mandaat in Palestina vervuld heeft en voortaan te vervullen heeft een der netelige kwesties gevormd.

De gebeurtenissen in Palestina, en meer in 't bijzonder de bloedige tooneelen, die zich in Augustus 1929 bij den Klaagmuur in Jerusalem afspeelden, kwamen reeds ter sprake in de Raadszitting van 6 September van dat jaar. Ook in de (algemeene) Vergadering van den bond werden zij in die maand aangeroerd. De Raad verwees het onderzoek naar de Permanente mandaatcommissie. Deze commissie verklaarde zich, in haar zitting van November, niet voldoende ingelicht, daar zij de noodige documenten nog niet had gekregen. Zij zou in Maart 1930 een extra-ordinaire zitting houden.

De vertegenwoordiger van Groot-Brittanië had toen echter reeds op de mogelijkheid gewezen, dat het rapport dan nog niet zou zijn ingekomen van de Onderzoek-commissie, welke de Britsche regeering naar Palestina gezonden had. Inderdaad werd dit rapport eerst begin April gezonden aan de leden der Permanente mandaat-commissie. Middelerwijl naderde den 10en Juni 1930, datum waarop de Mandaat-commissie voor haar gewone zitting te Genève zou bijeenkomen, in verband hiermede werd de opening der buitengewone zitting op 3 Juni gesteld.

Voorzitter van de mandaat-commissie is de Italiaan, markies Theodoli, ondervoorzitter onze landgenoot Van Rees, rapporteur bij den Raad de oudminister van Finland, Procopé.

Het oordeel, waartoe de Mandaat-commissie, blijkens het door haar uitgebracht rapport, in die zitting gekomen was, luidde geenszins vleiend voor den Britschen mandataris.

Deze staat, dit wordt erkend, voor een zeer moeilijke taak, maar hij heeft zich niet in voldoende mate beijverd om den goeden gang van zaken te beheerschen. Hij heeft voor de Joden in Palestina een nationaal tehuis in te richten, en tevens moet hij bevorderen dat Palestina zich zal ontwikkelen in de richting van zelfregeering. De immigratie van Joden moet bevorderd worden, maar de bevolking van 't land bestaat voor de overgroote meerderheid uit Arabieren, uit Mohamedanen dus. Deze moesten tegenover de toestrooming van vreemdelingen met eenig wantrouwen staan. Door de tegenstellingen van godsdienst, van economische belangen, van oude en nieuwe rechten, enz. waren conflicten te verwachten. De tegenstellingen zijn verscherpt doordien de Joden, met steun uit alle werelddeelen, groote kapitalen ter beschikking kregen, in 't bezit kwamen van uitgestrekte eigendommen, zich sterk voelden door een eigen organisatie, terwijl de Arabieren zich hulpeloos daartegenover voelden staan. Het Zionistisch drijven stelde zich bij menige gelegenheid op een standpunt dat door de Arabische overheid en door de Arabische bevolking als aanmatigend werd beschouwd. De Mandaat-mogendheid heeft dit alles zoo laten groeien zonder de leiding in handen te houden. Zij heeft de scherpte van de tegenstellingen niet in haar volle beteekenis gevoeld en is er zoo toe gekomen de macht, die orde en rust moest verzekeren, te verzwakken. Het garnizoen werd al meer en meer verminderd, zonder de politie te versterken. Nadat de toenemende spanning zich zelf reeds in incidenten geuit had, kreeg de Palestijnsche overheid nog geen goeden blik op het dreigend gevaar. Zoo is zij verrast geworden door de gebeurtenissen in Augustus 1929, die, begonnen met de botsingen bij den Klaagmuur, plaats van vereering zoowel voor Joden als voor Mohame-

danen, leidden tot het verschrikkelijke bloedbad in meerdere plaatsen van het land.

Nadien zijn politie-maatregelen genomen, die herhaling hebben voorkomen. Voor de toekomst zijn plannen geopperd, maar hierbij doet zich de moeilijkheid voor, dat de Joden intusschen door eigen organisatie daadwerkelijk een positie hebben verkregen, waarvan zij niets wenschen prijs te geven, terwijl de meest vooruitstrevende Arabieren dadelijk vrijheid vragen. Gaat men aan de verkregen Joodsche rechten en aanspraken tornen, dan kan nieuwe reden tot ontevredenheid geschapen worden; de dadelijke vrijheid voor Palestina als staat is een verloochening van de mandaatroeping van den Volkenbond zelf.

Dat is, in 't kort, wat de Mandaat-commissie in haar rapport heeft te berde gebracht.

De minister van Buitenlandsche zaken, Henderson, onder wien de mandaataangelegenheden ressorteeren, bleef niet in gebreke, op de verwijten van het rapport bescheid te doen. Hij haalde aan wat wèl gedaan was en waarom gehandeld werd zooals geschied is, hij wees de Mandaatcommissie er op dat de jaarlijksche verslagen, over hetgeen Groot-Brittanië tot en met 1928 in Palestina heeft gedaan, door die commissie en door den Volkenbond waren goedgekeurd, ook wees hij erop, hoe de Arabieren weigerachtig waren gebleven om deel te nemen in de regeering, zoodat zij zelf den weg hebben afgesneden om tot een grooter aandeel in de regeering te komen.

De Mandaat-commissie had mede de opvatting uitgedrukt, dat de ontevredenheid deels ook tegen den mandaathouder zelf gericht is geweest, Henderson wraakte dit. Zij is wel mede gericht tegen het feit van het mandaat, daar de vooruitstrevende Arabieren niet onder mandaat wenschen te staan, maar die grief gaat tegen den Volkenbond zelf, niet tegen den uitvoerder van het ontvangen mandaat.

Zoo stonden mandaatgever en mandaathouder wel wat bits en scherp tegenover elkander, tegen dat de Raad van den Volkenbond, den 8en September bijeen moest komen, als voorlooper voor de Vergadering van den Volkenbond, in diezelfde maand te houden.

Henderson heeft het voorbereiden van een bevredigende oplossing der kwestie van zoo groot gewicht geacht, dat hij vooruit naar Genève is gegaan, waar de vorige week op het Volkenbondssecretariaat besprekingen zijn gevoerd. Hiertoe kwamen met hem samen de Raadsrapporteur Procopé, de hooge-commissaris van Engeland in Palestina, Chancellor, de leden der Engelsche delegatie naar den Volkenbond, de directeur van de mandatenafdeeling van dien bond, alsmee de heer Van Rees als vertegenwoordiger van de Mandaat-commissie.

Terwijl de voorbereidende besprekingen gaande waren, brachten de bladen een ander bericht, dat wellicht gunstig kan inwerken op het verloop der beraadslagingen. Hebben wij in 't voorafgaande van meer dan een commissie gesproken, er is er nog een meer in actie geweest. Een internationale commissie heeft de conflicten in Palestina onderzocht. Haar leider, Dr. Eliel Loefgren, een gezaghebbend Zweedsch rechtsgeleerde en vroeger minister van Buitenlandsche zaken, heeft naar uit Stockholm werd gemeld, verklaard, dat het uit te brengen rapport definitieve aanbevelingen zal bevatten voor een oplossing der conflicten tusschen Arabieren en Joden. Het rapport is in October te verwachten, hetgeen wel jammer is, daar de Volkenbond zich juist vóór dien tijd met de Palestina-kwestie te bemoeien heeft.

Maandag l.l. heeft de Raadszitting te Genève de goede vruchten geoogst van de voormelde voorbereiding. In die zitting is niet meer gedebatteerd. De rapporteur Procopé trad niet in bijzonderheden over de verantwoordelijkheid voor hetgeen gebeurd is; de hoofdzaak is dat men het eens is over de wijze waarop de mandataris in den vervolge de belangen van de twee groepen der bevolking tot overeenstemming zal hebben te brengen. Hiervoor gaf hij aanwijzingen, die ook de instemming van Henderson verwierven. De Raad heeft eenstemmig het rapport aanvaard.

Men kan er op rekenen, dat de Vergadering van den Volkenbond, die bijeengekomen is als dit nummer van het Koloniaal Weekblad verschijnt, ook haar goedkeuring aan het rapport zal hechten.

Dit alles is dus tot een goed einde gebracht.

Of het Engeland gelukken zal den gang van zaken in Palestina nu ook in goede banen te leiden? Dit zal nog moeten blijken; want in Palestina zelf is, door het Volkenbondsbesluit, feitelijk niets veranderd.

Familieberichten

De Heer en Mevrouw
KONING—COETERIER
geven kennis van de voorspoedige geboorte van een Dochter
JEANNE ELISABETH ANNA.
Voorburg, 4 September 1930.
Prins Albertlaan 19.

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling 's-Gravenhage.

Excursie naar de Koninklijke Vereeniging „Het Koloniaal Instituut".

Velen onzer leden zullen ongetwijfeld reeds het Koloniaal Instituut bezocht, maar zeer zeker niet alle bizonderheden nauwkeurig gezien hebben. Ditmaal zou het anders worden.

De Afdeeling 's-Gravenhage van de Ver. ,,Oost en West'' had n.l. een excursie naar het K. I. te Amsterdam georganiseerd, welke onder deskundige leiding zou plaats hebben. Slechts 46 personen namen hieraan deel. En op den schitterend mooien morgen van 4 September maakten wij ons reisvaardig. Wij stapten om 9.27 uur in de gereserveerde coupé's van den electrischen trein der H. S. M. en onder gezellig gepraat en gelach bereikten wij al spoedig Groot Mokum. Wij behoefden niet ver te loopen, want voor het Centraal Station stond de gereserveerde tramwagen van de Gemeentetram-Mij. te Amsterdam gereed, die ons naar het K. I. voerde.

Aan het groote gebouw aangekomen, werden wij ontvangen door den Algemeen Secretaris, de heer E. P. Westerveld en Professor Dr. de Bussy, Directeur van de Afdeeling Handelsmuseum, die ons allen welkom heetten en ons persoonlijk door het geheele gebouw rondleidden. Betere leiders hadden wij moeilijk kunnen hebben.

Eerst werden bezichtigd de groote en kleine aula en de leeszaal met de boekerij en de verschillende vergaderzalen. Daarna werden de musea bezocht, het Handelsmuseum onder voorlichting van Prof. Dr. de Bussy en de Afd. Volkenkunde onder leiding van Prof. J. C. van Eerde, Directeur Afd. Volkenkunde en den heer J. C. Lamster, Conservator.

Onderwijl hadden de leden behoefte om wat uit te rusten en werd het bezoek tijdelijk onderbroken door een gang naar de heerlijke koffietafel van het K. I. Deze deed ons allen goed en de aanblik van het mooie zaaltje bracht, evenals de prettige en opgewekte verhouding, die er heerschte, veel tot de gezelligheid bij. Nadat de deelnemers(sters) gesterkt en uitgerust waren, werd de tocht tegen half 2 voortgezet onder leiding van dezelfde heeren.

Onze rondgang onder deskundige leiding was nu ten einde en ieder kreeg nu gelegenheid nog een poosje op zichzelf rond te gaan zien naar wat hem (haar) bizonder interesseerde. Mijn pen is niet bij machte het vele schoone en interessante, dat wij gezien hebben, te beschrijven. Ieder moet het met eigen oogen aanschouwen. Onzen bizonderen dank dan ook aan alle heeren van het K. I., die ons dezen dag onvergetelijk hebben helpen maken.

De gereserveerde tram stond tegen $3^1/_4$ uur weder gereed, die ons met een grooten omweg nog veel van Amsterdam liet zien, alvorens wij het Centraal Station bereikten om met den trein van 16.15 uur naar Den Haag te vertrekken, waar wij tegen etenstijd weder arriveerden.

Dat deze excursie allen best bevallen is, spreekt uit het feit, dat verschillende leden den wensch te kennen gaven nog eens zulke excursies op touw te zetten. Het is dan ook een mooie dag en een welgeslaagde tocht geweest. Jammer, dat niet veel meer leden van deze buitengewone gelegenheid, welke zoo zelden voorkomt, hebben gebruik gemaakt. De afwezigen hebben veel gemist.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN.

Afdeeling Bergen op Zoom.

De afdeeling opent het seizoen op 2 October a.s. en heeft den heer H. P. Pillema bereid gevonden dien avond een deel zijner bekende Borneo-films te vertoonen.

Aanvang 8 uur n.m. in het Roxy-theater, Markt.

Leden en hun huisgenooten hebben toegang tegen verplicht programma ad. ƒ 0,25 per persoon.

DE SECRETARIS

Mededeelingen

VAN DE REDACTIE.

De 's-Gravenhaagsche Volksuniversiteit en Indië.

Uit het programma van de 's-Gravenhaagsche Volksuniversiteit 1930—31 blijkt, dat een aantal cursussen aan Indische onderwerpen zijn gewijd, welke wij gaarne in de aandacht van onze leden aanbevelen.

Wij vinden genoemd een leergang over de groote cultures in Indië van den heer K. van der Veer te Oegstgeest; een over de Volkskunst in den Indischen Archipel van den heer J. C. Lamster te 's-Gravenhage, met daaraan verbonden een bezoek aan het Koloniaal Instituut te Amsterdam; een betreffende Indië in 't algemeen van Dr. W. G. N. v. d. Sleen te Haarlem; een betreffende de aanstaande Koloniale tentoonstelling te Parijs en datgene, wat daar zal zijn te zien van prof. L. van Vuuren te Utrecht en voorts is het Bestuur der Volksuniversiteit erin geslaagd om Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje te Leiden, bereid te vinden een leergang van vier avonden te wijden aan den Islam.

Het uitvoerige programma van de Volksuniversiteit geeft nadere bijzonderheden over deze leergangen. Indien men zich wil doen inschrijven voor den leergang van den heer K. van der Veer, dan moet dit bij voorkeur geschieden vóór 20 September, aangezien dan reeds over het al dan niet doorgaan van dien leergang zal dienen te worden beslist. Het zou zeker te betreuren zijn, indien een dezer aan Indië gewijde leergangen niet zou kunnen plaats hebben.

De Rotterdamsche Volksuniversiteit en Indië.

Evenals de Haagsche heeft ook de Rotterdamsche Volksuniversiteit „Indische cursussen" ingericht, welke na de Kerstvacantie gehouden zullen worden. Deze leergangen, in samenwerking met het Kon. Koloniaal Instituut te Amsterdam, staan, in het uitvoerige programma, dat ons gewerd, vereenigd onder den titel: „Mooi en Nijver Insulinde. Ons werk en onze taak in Nederlandsch-Indië". De cursussen zullen worden gegeven door Johan Koning, Redacteur in Nederland van het „Soerabaiasch Handelsblad", Mr. Dr. W. M. G. Schumann, Oud-Voorzitter van den Volksraad van Ned.-Indië, te 's-Gravenhage en Raden Adipati Ario Soejono, Oud-Regent, thans lid van den Volksraad van Nederl. Indië, tijd. te 's-Gravenhage.

Elfde Koloniale Vacantiecursus voor Geografen.

In aansluiting aan ons vorig bericht omtrent bovengenoemden cursus, kunnen wij thans mededeelen, dat deze zal worden gehouden op 29—31 December a.s., te Amsterdam, in de groote gehoorzaal van het Koloniaal Instituut, Mauritskade.

Het programma luidt:

Prof. Dr. F. A. Vening Meinesz, hoogleeraar te Utrecht: „De Zeebodem van Indië"; Prof. Dr. J. H. Boeke, hoogleeraar te Leiden: „Vergelijking van Ned.-Indië met Britsch-Indië op economisch gebied": K. van der Veer leeraar aan de M. L. S. te Buitenzorg: „De Inlandsche cultures op Java".

Op den middag van den tweeden dag zullen films worden vertoond, o.m. de Palembang-film, met toelichting door den heer J. C. Lamster. Na afloop wordt een bezoek gebracht aan het Koloniaal Museum.

De deelneming is opengesteld voor leeraren in de aardrijkskunde aan inrichtingen voor voorbereidend hooger onderwijs, voor middelbaar onderwijs en tot opleiding van onderwijzers(essen), benevens voor studenten in de aardrijkskunde en aanverwante vakken van wetenschap. Van de deelnemers zal een bijdrage van ƒ 3,— geheven worden.

Inlichtingen verstrekt de Secretaris-Penningmeester der Commissie van Voorbereiding, dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Singel 1, Deventer, bij wien men zich vóór 1 December a.s., door storting van bovengenoemde bijdrage op zijn postrekening No. 66084, als deelnemer kan opgeven.

Najaarstochten per „Amova".

Nu de regenperiode, gevolgd door een hittegolf, voorbij is en plaats heeft moeten maken voor prachtig najaarsweer, vestigen wij nog eens de aandacht op de Autotochten en kleine reisjes per luxe autocar, van „Amova", Korte Poten 25, Den Haag.

De heide bloeit dat jaar mooier dan ooit, terwijl de bosschen zich tooien met herfsttinten. Elken dag organiseert „Amova" een groote Heidetocht naar de Veluwe à *f* 7,50 per persoon.

Vanaf Zondag 7 September heeft men het uur van vertrek een half uur later gesteld, op half 9.

Telefoonverkeer met Ned.-Indië.

Met ingang van 15 September a.s. worden in het radiotelefoonverkeer met Ned.-Indië de kosten van voorbereiding voor een gewoon gesprek verlaagd van *f* 7.50 tot *f* 2.50.

Voor ijlgesprekken blijven de voorbereidingskosten op *f* 20.— gehandhaafd.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

Mej. J. K. Y. Woldring, verpleegster 1e kl. b. d. D. V. G., Kollum (Fr.); H. A. G. Roest, hoofdonderwijzer o.l.o., Mathenesserdijk 275II, Rotterdam.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

M. E. M. Kneefel, techn. ambt. 2e kl. b. d. P.T.T., Begoniastraat 293, Den Haag; F. J. H. Bol, hoofdcontr. bij den P.T.T., Lubeckstraat 54, Den Haag; F. H. Broers, onderw. 1e kl. bij het O. W. L. O., Laan van N. O.-Indië 69, Den Haag; mej. M. C. de Willigen, onderw. 3e kl. bij het O. W. L. O., Cederstraat 61, Den Haag; Ch. S. Lugt, hoofd van den dienst der Wildhoutbosschen op Java en Madoera, van Hovylaan 25, Den Haag; P. J. J. Mertens, onderw. 1e kl. bij het O. W. L. O., Kon. Wilhelminalaan 458, Den Haag; mej. M. H. E. Wolf, onderw. 2e kl. bij het O. W. L. O., Corn. Speelmanstraat 4, Den Haag; H. F. Scholte, wrd. ref. 1e kl. bij het dep. van B.B., 1e Sweelinckstraat 31, Den Haag; H. W. V. Waersegers, tel.-ambt. 1e kl. bij den P.T.T., Beeklaan 339, Den Haag; J. A. M. Hohman, hoofdcomm. b. d. Alg. Kantoordienst van het B.B., Weimarstraat 172a, Den Haag; P. H. van Coolwijk, bouwkundig opz. bij den Oudheidkundigen Dienst, Suezkade 101, Den Haag; C. H. H. Snell, resident van Pasaroean, Riouwstraat 56, Den Haag; J. Ch. Perret, wd. tel.-ambt. 2e kl. bij den P.T.T., Ant Heinsiusstraat 91, Den Haag; ir. W. A. Wiemans, ing. bij den W. en 's lands B. O. W., Klimopstraat 204, Den Haag; Mej. J. v. Borssum Waalkes, onderw. 2e kl. b. h. O. W. L. O., Burg. Meineszplein 8b, Rotterdam; J. F. Gramberg, Hoofd-Verificateur bij den dienst der I. U. en Acc., hotel Astoria, Den Haag; G. R. F. K. Pieper, tijd. wd. stationscomm. 2e kl. bij de S.S. en Tr., Laan van Meerdervoort 325, Den Haag. L. Veltman, techn. ambt. bij het Stoomwezen in Curaçao. Mesdagstraat 7, Amsterdam (Z.); E. v. Hecke, district-commissaris van Marowijne (Suriname), Groesbeekscheweg 49, Nijmegen; mej. A. A. Comperts, onderw. v. Bijstand bij het O. L. O. te Paramaribo, Kattenburgerstraat 21, Amsterdam (C.)

Met Pensioen.

G. A. 't Sas, opz. uitv. bij het dep. van Openbare Werken in Curaçao, Valkenierslaan 46, Ginneken bij Breda.

Financieele Berichten.

Opgave van de N. V. Haagsche Boaz-Bank,

Molenstraat 45, Den Haag.

Noteeringen ter beurze van Amsterdam.

		29 Aug.	8 Sept. 1930
Aandeelen	Koloniale Bank	151 1/2	148 3/4
„	Ned. Ind. Handelsbank	125 1/4	130
Cert. aand.	Ned. Handel Mij.	144 1/2	149 3/4
Aandeelen	Alg. Exploratie Mij.	147	143 1/2
„	Kon. Petroleum Mij.	366 5/8	366
„	Rubber Cult. Mij. A'dam.	93 3/4	81 1/8
„	Ned. Ind. Suiker Unie	155	167
„	Ned. Scheepvaart Unie	137 3/4	146
„	Handelsverg. A'dam	374	364
„	Deli Batavia Tabak Mij.	262 5/8	287 3/8
„	Deli Maatschappij	264	290 3/4
„	Senembah Mij.	291 1/4	306 5/8
„	Deli Spoor	150	161
„	Ned. Ind. Spoorweg Mij.	149	157
„	Philips Gloeil. (nieuwe)	306 1/2	330
Cert. aand.	Margarine Unie	249 3/4	253 1/2

Wisselkoersen	Verkoop
Londen	12.07 3/4
New York Cable	2.48 7/16
Berlijn	59.18 1/2
Parijs	9,75 1/2
Brussel (Belga)	34.67
Zurich	48.20
Weenen	35.12 1/2

Wie eenmaal begint toe te geven, tegen zijn eigen overtuiging in, maar ter wille van de dagelijksche omgeving, glijdt langzaam maar zeker weer terug naar de platgetreden paden der middelmatigheid — paden die net langs het succes voeren. (Der Organisator").

Mutatiestaat van 3 tot 10 September '30

Nieuwe Leden:	**Geïntroduceerd door:**
C. D. Lagerwerff, Oud Generaal-Majoor der Art. N.-I. L., Ginneken, Emmalaan 17.	Secretaris Afd. Breda.
H. G. Adney, Geëmpl. C.P.I.M. Willemstad, Ojedastraat 18.	Dr. H. Polvliet te Willemstad.
G. A. Chundro, Geëmpl. C.P.I.M., Willemstad, Corn. Dirksweg 2.	Dr. H. Polvliet te Willemstad.
Ir. A. A. Meijers, Dir. Openb. W., Willemstad, Hotel Washington.	Dr. H. Polvliet te Willemstad.
J. C. J. Simons, Geëmpl. C.P.I.M., Emmastad, Hotel Duisdeckes.	Dr. H. Polvliet te Willemstad.
W. H. Steen, Employé Holl. Bank voor W.-I., Willemstad, Pension Keizershof.	Dr. H. Polvliet te Willemstad.
J. J. R. Burg, Den Haag, 2de Sweelinckstraat 145	den heer J. C. Hietink te Den Haag.
Sociëteit „Concordia", te Malang.	Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West" te Malang.

Afschrijvingen:

H. van den Berg, Nijmegen, Staringstraat 27.
A. Nering Bögel, Rijswijk, Ruysdaelkade 2.
M. J. A. van Gich, Oud Lt.-Kolonel Art. N.-I. L., Den Haag, Prins Mauritslaan 67. (overleden).
Mr. A. Enda Boemi, Landrechter te Buitenzorg. (overleden).
W. Ogilvie, Weltevreden, Hotel Djocja, Sluisbrugstraat (overleden).
H. F. van Zuylen, Weltevreden, p.a. K. P. M.
P. E. Gallois, Weltevreden, Menting 32.
Mevrouw C. A. de la Parra, Deventer, Graaf van Beurenstraat 13.

Adresveranderingen:

W. F. A. Hackstroh, Majoor Inf. van: Bergen-op-Zoom, naar: Den Haag, Nassau Odijkstr. 49.
J. W. Hendriksz, Kapitein Inf., van: Bergen-op-Zoom, naar: Middelburg, Lange Delft B. 134.
J. K. de Visser, Kapitein Inf., van: Bergen-op-Zoom, naar: Middelburg.
J. G. Meurs, Arts, Amsterdam, van: Pieter Lastmankade 3, naar: Valeriusplein 28.
M. P. Cornelisse, Haarlem, van: Goltermanstr. 14r, naar: Meester Cornelisstraat 60r.
J. Brouerius van Nidek, Velp, de Ruyterlaan, van: 3a, naar: 5.
F. Th. Schaay, Rotterdam, van: Graaf Florisstr. 103a, naar: Heemraadsingel.
C. Pasma, van: Apeldoorn, Wilhelminapark 9, naar: Den Haag, Kwikstaartlaan 8. f 5.—.
P. J. van Gulik, Den Haag, van: Frankenslag 344, naar: Hotel de la Promenade.
W. F. van Vliet, Eindhoven, Poirterslaan, van: 15, naar: 17.
P. C. van der Wolk, Leeraar H.B.S., thans te Soerabaja, Brugstraat 6.
Dr. H. Jakobs, Wd. Gouv. Arts, thans te Soerabaja, Ambenganweg 40.
P. L. Verschoor, 2de Luit. Inf., thans te Magelang, Badaan 7.
A. de Man, Indoloog, Leiden, van: Watersteeg 3, naar: Molensteeg 16a.
P. Bergmeijer, Burgemeester van Onstwedde (Gr.), thans te Stadskanaal, Hoofdstraat 79.
Mejuffrouw C. Ver Loren van Themaat, van: Den Haag, „Hotel Clarence", Oude Scheveningscheweg 110, naar: Huize „Schothorst", Hoogland bij Amersfoort. f 5.—. (rekent tot Afd. Amersfoort).
K. C. Barkey, Den Haag, van: Pijnboomstr. 71, naar: Kranenburgweg 13.
Dr. G. L. L. Kemmerling, van: Freiburg i/Breisgau, naar: Den Haag, Bezuidenhout 173. f 5.—.
G. B. C. Feekes, Kapitein Inf., van: Meester Cornelis, naar: Den Haag, p.a. J. E. Romswinckel, Waldeck Pyrmontkade 130. f 5.—.
J. H. Haring, Controleur 1ste kl. B.B., van: Taloe, naar: Voorburg, Westeinde 49. f 5.—.
Mr. C. W. Hopster, geplaatst als Wd. tijd. Voorzitter, Landraad te Meester-Cornelis.
Mr. Mas Soesanto Tirtoprodjo, thans: Landrechter te Kediri.
Ir. H. Menalda van Schouwenburg, Ing. 1e kl. v. d. Landsgebouwen, van: Bandoeng naar: Weltevreden, Laan de Riemer 2a.
G. J. Baden, thans: Majoor 3e. Bat. Inf. te Poerworedjo.
H. van der Mooren, thans: Majoor Inf. te Malang, Hotel Splendid.
J. G. van der Sterren, thans: Majoor Inf. te Lahat.
W. F. M. Lampe, thans: Commies-Adm. v. Financiën te Willemstad (Curaçao).
K. Hoving, Onderwijzer 1ste kl., thans geplaatst te Semarang, Boeloe 2de Mulo.
Prof. Dr. C. Bakker, van: Hilversum, 's-Gravelandsche Weg 79, naar: Utrecht, Mauritsstraat 84.